

A Szent László Óvoda Pedagógiai Programja

Móczár Ferencné
óvodavezető

OM AZONOSÍTÓ:
032970

2013.

SZENT LÁSZLÓ KIRÁLY

***„Nyomorultak terhét hordja,
mindig készen minden jóra”***

A Szent László Óvoda pedagógiai programja

A Szent László Óvoda minden dolgozója nevében köszöntöm mindazokat, akik óvodánk iránt érdeklődnek és kezükben tartják pedagógiai programunkat.

Programunk játékközpontú, a megfogalmazott célok és feladatok a gyermekek egészséges és harmonikus fejlődését szolgálják. A pedagógiai program legfontosabb célkitűzése a gyermek legfejlesztőbb tevékenységét, a játékot hangsúlyozó óvodai nevelés. A sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés spontán tanulás útján történik. A gyermekeket az óvodáskor végére, egyéni sajátosságait figyelembe véve juttatjuk el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintre.

Óvodai nevelésünk alapja a keresztény értékek közvetítésével a hitre való nevelés, a hagyományok, a magyarságtudat erősítése, melyet mai értékvesztett világunkban még nagyobb felelősséggel kell végezni.

Keresztény értékeket közvetítő, szeretetteljes, a családokkal együttműködő nevelésünkkel, fenntartónknak, a Megváltós Nővérek rendjének szellemiségében igyekszünk mintát, értékrendet mutatni, megőrizve hagyományainkat, hogy mindig „lámpás” lehessünk környezetünkben.

Köszönöm minden óvodapedagógusnak a lelkiismeretes nevelőmunkát, mellyel a nevelési programban megfogalmazottakat „életre keltik”.

Móczár Ferencné
óvodavezető

„A legjobb módja az imának, ha úgy állunk Isten elé, mint egy gyermek”

M. Alfonza anya

Tartalomjegyzék

1. Hivatalos adatok, törvények	6
1.1. Az óvoda hivatalos adatai.....	7
1. 2. Törvényi háttér	7

1. 3. Az egyház álláspontja	9
2. Gyermekkép, óvodakép, jövőkép	11
2.1. Gyermekkép	12
2. 2. Óvodakép.....	12
2. 3. Jövőkép.....	15
3. Az óvodai nevelés feladatai.....	16
3.1. Hitre nevelés erősítése	17
3. 2. Egészséges életmód alakítása.....	18
3.3. Érzelmi nevelés, erkölcsi nevelés és szocializáció	23
3.4. Értelmi fejlesztés megvalósítása	28
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	33
4.1. Személyi feltételek	34
4.2. Tárgyi feltételek.....	36
4.3. Az óvodai élet megszervezése	37
4.4. Szervezeti és időkeretek.....	37
4.5. Az óvoda kapcsolatai	40
5. Az óvodai élet tevékenységi formái	46
5.1. Hitre nevelés, kisgyermekek imádságai	47
5.2. A játék.....	50
5.3. Tevékenységben megvalósuló tanulás	57
5.4. Ének, zene, énekes játék, tánc	60
5.5. Vers, mese	64
5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	68
5.7. Mozgás.....	72
5.8. A külső világ tevékeny megismerése.....	75
5.9. Munka jellegű tevékenységek	79
6. Kemelt figyelmet igénylő gyermekek	83
7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	
8. Gyermekek- és ifjúságvédelem	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke	97
Legitimáció	88
Felhasznált irodalom	90

BEVEZETÉS

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

A Szent László Óvoda nevelési koncepciója az Óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Óvodánk nevelőtestülete mindezek ismeretében készítette el pedagógiai programját.

1. HIVATALOS ADATOK, TÖRVÉNYEK

1.1. AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI

<p>Az intézmény hivatalos neve: Szent László Óvoda</p> <p>Az intézmény címe székhelye és elérhetősége:</p> <p>2081 Piliscsaba, Szent László király út 151.</p> <p>Telefon:06-26-375-116</p> <p>e-mail: szentlaszloovi@gmail.com</p> <p>web: www.szentlaszloovoda.hu</p> <p>Óvodavezető: Móczár Ferencné</p>	 <p><i>óvodánk logója</i></p>
<p>Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:</p> <p>Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja - Magyar Tartomány</p> <p>1085 Budapest, Horánszky u. 17.</p> <p>Tartományfőnöknő: Kuchta M. Margit nővér</p> <p>Telefon: 06-1-338-4782</p> <p>e-mail: megvaltosnoverek@freemail.hu</p>	
<p>Az óvoda férőhelyeinek száma: 80 fő</p> <p>AZ óvoda csoportjainak száma: 3</p>	
<p>Az óvoda jogállása: Állami illetve, Önkormányzati feladatot átvállaló Egyházi fenntartású önálló nevelési, oktatási intézmény</p>	
<p>Az óvoda alaptevékenysége: TEÁOR szám: 8510 Iskolai előkészítő oktatás</p>	
<p>Az intézmény OM azonosítója: 032970</p>	
<p>Alapító okirat kelte: 1992. 12.15.</p> <p>Utolsó módosítás kelte: 2012.12.16.</p>	
<p>Működési engedély száma: 45pm-363/1/2011</p>	
<p>Az óvoda adószáma: 18688337-2-13</p>	
<p>Az óvoda felügyeleti szerve: Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja</p>	
<p>Az óvoda gazdálkodása: az óvoda költségvetésből gazdálkodó önálló intézmény</p>	
<p>Az óvoda alapítványa: Szent László Óvoda Alapítvány</p> <p>Számlaszáma: 65700024-10124550</p> <p>Adószáma: 18696406-1-13</p> <p>Pilisvörösvár és vidéke Takarékszövetkezet</p>	

1.2.TÖRVÉNYI HÁTTÉR

Törvények

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról érvényben lévő módosításai

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény [MK 2012/172. (XII. 18.)]

Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCVI. törvény [MK 2012/170. (XII. 15.)]

**A GYERMEKEK VÉDELEMÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL ÉS
MÓDOSÍTÁSAI 1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNY**

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházról 1990. évi IV. törvény

A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény [MK 2012/164. (2012. XII.7.)]

Az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXV. törvény [MK 2012/180. (XII. 27.)]

1. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

RENDELETEK

AZ ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJÁRÓL SZÓLÓ 363/2012. (XII. 17.) KORM. RENDELET

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
ó intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról 30/2012.(IX. 28.) EMMI-rendelet

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet

A pedagógiai szakszolgáltatásokról (jelenleg még) 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet

3/2012. (VI.8.) EMMI - Rendelet A 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai

1. 3. AZ EGYHÁZ ÁLLÁSPONTJA

A katolikus óvodák alapítását és fenntartását az egyház missziós küldetésének tekinti. Erre vonatkozó gondolatai különböző dokumentumokban és az Egyházi Törvénykönyvben szabályozza:

„A mai társadalomban (...) az Egyház égető szükségét érzi annak, hogy biztosítsa a keresztény gondolkodás jelenlétét...” (Kat.isk.11.)

A II. Vatikáni zsinat kijelenti:

„A nevelés elsősorban a család feladata, de ebben rászorul a közösség támogatására. A szülőknek és az általuk nevelői feladattal megbízott személyeknek jogán kívül az államnak is vannak jogai és kötelességei, minthogy feladata az evilági közjó biztosítása” (II.Vat.Zs.28)

A Katolikus nevelés Kongregációja „felhívja a nevelés összes felelőseit – szülőket, az oktatókat, az iskolai hatóságokat, a fiatalokat -, hogy ide összpontosítsák minden erejüket és minden rendelkezésre álló anyagi eszközt, hogy ezek segítségével a katolikus iskola (óvoda) valóban a társadalom javát szolgáló és egyúttal apostoli munkát végezzen” (Kat.Isk.4.)

Az új Egyházi Törvénykönyv külön is foglalkozik a katolikus neveléssel és az iskolákkal. Törvényeivel kiemeli a nevelés és az iskola jelentőségét azzal, hogy hivatalos rendelkezéseit mindannyiunk számára kötelező erejűvé teszi.

”Az Egyháznak joga van arra, hogy bármilyen tantárgy oktatására bármilyen típusú és fokozatú iskolát alapítson és vezessen” (CIC 800 §)

A rendszerváltás után (1990) szerződő és működő katolikus óvodának a Kódex megfogalmazására kell figyelniük, hogy megfelelhessenek az elvárásoknak.

„Katolikus iskolának (óvodának) azt az iskolát, óvodát nevezzük, amelyet az illetékes egyházi hatóság, vagy egy hivatalos egyházi jogi személy igazgat, vagy amelyet egyházi hatóság írott okmánnyal ilyenek ismer el.

A katolikus iskolában (óvodában) az oktatásnak és nevelésnek meg kell fellelnie a katolikus tanítás elveinek, az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel” (CIC 803. 1.,2.§.)

„A nevelés eszközei közül a Krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelniük az iskolákat (óvodákat), amelyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelői feladatuk teljesítésében” (CIC 796.1.§)

„A katolikus iskolák (óvodák) igazgatói a helyi ordinárium felügyelete alatt gondoskodjanak arról, hogy az oktatás ezekben az iskolákban (óvodákban) tudományos szempontból legalább olyan szinten álljon, mint az illető vidék többi iskolájában (óvodájában).”(CIC 806.2.§.)

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, JÖVŐKÉP

2.1. GYERMEKKÉP

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek értelmében a sokoldalú, harmonikus gyermeki személyiség teljes kibontakozására törekszünk. Biztonságos, szeretetteljes környezetben, az óvodás életkornak megfelelő, keresztény szemléletű nevelési elveket tartjuk szem előtt. Minden gyermek számára, előítélettől mentesen biztosítva az egyenlő hozzáférést a minőségi óvodai neveléshez és meglévő hátrányainak csökkentéséhez.

A Szentírás tanítása szerint „engedjétek hozzám jönni a kicsinyeket, hisz ilyeneké az Isten országa. Igazán mondom nektek, aki nem úgy fogadja Isten országát, mint egy gyermek nem jut be oda. Azután kezét rájuk téve megáldotta őket.” ezek szellemében katolikus óvodánkban a gyermekeket áldottnak tartjuk, és úgy tekintjük őket, mint akiket Jézus a bizalom és a hit, a ráhagyatkozás példájaként állított elénk.

2. 2. ÓVODAKÉP

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye.

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a családi nevelés kiegészítőjeként a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig végzi nevelőtevékenységét. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, az óvodák óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióinak értelmében. Katolikus óvodai nevelésünk feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul a gyermekek környezettudatos magatartásának alakulásához.

Óvodánk a katolikus óvodai nevelés értékeit közvetítve maximálisan biztosítja a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet.

Óvodánk bemutatása

Óvodánk Piliscsaba legszebb részén, Klotildligeten épült 1993-ban. Alapítónk és fenntartónk az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja. Intézményünk első hét évében egy családi házból átalakított épületben, egycsoportos óvodaként működött. Az óvoda a földszinten kapott helyet, míg a tetőtérben a Rendház működött. Gyermekeink napi kapcsolatban voltak az itt lakó nővérekkel.

Keresztény értékeket közvetítő szeretetteljes óvodai nevelésünk sok szülő igényével találkozott. Budapest agglomerációjának fejlődése a Pázmány Péter Katolikus Egyetem vonzása, óvodánk jó híre miatt egyre több szülő érdeklődött intézményünk iránt, így indokolttá vált az óvoda bővítése.

Isten segítségével, fenntartónk nagy anyagi ráfordítása által

2000. szeptemberétől már három csoportos óvodaként működünk tovább. Az új, rendkívül szép épülettel, az esztétikus környezet kialakításával, belső értékrendjével a keresztény értékrend megszilárdulásában óvodánk vonzóvá, keresetté vált a szülők körében. Egyre többen bízták ránk legnagyobb kincsüket, gyermeküket.

A játék fontosságát, értékét a gyermekek fejlődésében betöltött szerepét ma már egyre többen elismerik. Sajnos az oktatás nimbusza olyan erős, hogy az óvónőknek nem kis energiára, szakmai felkészültségre van szüksége, hogy meggyőzze a szülőket, a játékkal töltött idő a legnagyobb érték. A teljesítményre, az alkotásra készülődés, a lelki töltődés soha vissza nem térő kora. A gyermekkor szépségeit, értékeit meg kell őriznünk. Óvodánk ezt a célt tűzte ki maga elé és fogalmazta meg küldetésnyilatkozatában.

„ A gyermek az öröm, a reménység. Gyenge testében van valami virági, ártatlan lelkében valami égi, egész kedves valója olyan nekünk, mint a tavaszi vetés: ígéret és gyönyörűség.”

(Gárdonyi Géza)

Küldetésnyilatkozat

Óvodánk gyönyörű környezetben a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő esztétikus, harmonikus óvodai berendezéssel várja a gyermekeket.

Gyermekközpontú, a játékot, mint a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenységét hangsúlyozó saját óvodai programmal rendelkezik.

Óvónőink szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkörben, a családokkal együttműködve nevelik a gyermekeket.

Óvodánk nem attól katolikus, hogy a nevében szerepel, vagy megkülönböztető vallásos jegyeket visel, hanem mert vonzó, messzire sugárzó otthona a benne megvalósuló keresztény életnek. Meggyőződésünk, hogy a gyermek Isten ránk bízott ajándéka.

Óvodai nevelésünk épít a magyarság keresztény értékeire, hagyományaira és átörökíti azokat a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi és lelki világába.

A gyermekeket az óvodáskor végére, egyéni sajátosságaikat figyelembe véve juttatjuk el az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintre. Célunk, hogy gyermekeink továbbvigyék az óvodai közösségben átélt mintát, értékrendet.

Nagy gondot fordítunk környezetünk szépségének megóvására, tárgyi feltételeink folyamatos fejlesztésére, ennek érdekében hoztuk létre óvodánk alapítványát.

Munkatársaink lelki és szakmai felkészültségét folyamatosan építjük.

Óvodánk nevelési céljai:

- A gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak megfelelő tevékenységek – különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játék – lehetőségének biztosítása.
- A játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítése.
- A testi, lelki és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása, kibontakoztatása, figyelembe véve az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.
- Óvodánk épít népünk keresztény értékeire, hagyományaira, s átörökíti a gyermekek tárgyi, értelmi, érzelmi és lelki világába.

Óvodánkban így fordulunk a gyermekek felé, hiszen ezek az alapelvek természetesek óvodapedagógusaink számára, tudjuk, hogy csak ezek által alakulhat ki a gyermekek biztonságérzete, ami nélkülözhetetlen a fejlődésükhöz.

Ennek a szolgáló szeretetnek a megvalósításáért a keresztény óvodapedagógus felelősséggel, elszámolással tartozik lelkiismerete szerint. Az ilyen tartalmú elkötelezettség megkönnyíti és megszépíti munkáját és azon rajta lesz az Isten áldása.

Óvodánk védőszentjének, Szent Lászlónak erős hite, elszántsága vezet minket a keresztény értékek megőrzésében és továbbadásában.

Szent László király tiszteletének jelképei jelen vannak az óvodában.

2. 3. JÖVŐKÉP

Szeretnénk megőrizni külső és belső szépségeinket, értékeinket, hogy óvodánk a jövőben is az evangélium szellemét, a szeretet légkörét sugározza, és elhivatott óvónőink és minden dolgozónk által a keresztény örömhír közvetítője legyen.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

- HITRE NEVELÉS ERŐSÍTÉSE
- AZ EGÉSZSÉG- ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉS
ALAPELVEI - AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD
ALAKÍTÁSA
- AZ ÉRZELMI NEVELÉS, ERKÖLCSI NEVELÉS
ÉS SZOCIALIZÁCIÓ
- AZ ÉRTELMI, ANYANYELVI FEJLESZTÉS ÉS
NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

3.1. HITRE NEVELÉS ERŐSÍTÉSE

Óvodánkban a hitre nevelés a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítésére és kiegészítésre irányul.

A katolikus értékek közvetítése a gyermekek által a családba is, mellyel missziós tevékenységet is teljesítünk.

A keresztény értékek meghonosítása, a bizalom, a szeretet, a jóindulat, a megbocsátás, a türelem – vagyis, amit Pál apostol a Szeretet himnuszában felsorol.

A katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során;

Sajnos a mai gyermek igen keveset tapasztalhat meg abból az egészséges milióból, amelyet a Teremtő szeretetből mellé és köré rendelt.

A teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése.

Célunk:

A gyermekek lelki szükségleteinek kielégítése

A keresztény értékek meghonosítása

A teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése

Nevelői feladat:

Feladatunk, hogy a gyermeki bizalomnak mindenben megfeleljünk, ne akadályozzuk magatartásunkkal, cselekedeteinkkel, hogy a kisgyermek ránk hagyatkozzék, biztonságban, szeretetben.

Legfontosabb alapozó tevékenységünk, hogy szeretettel szeretetre neveljük a gyermeket.

3. 2. AZ EGÉSZSÉG ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉS ALAPELVEI

- AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

*„ A legpihentetőbb megújító erők az egészséges
vallás, az alvás, a zene és a nevetés
Legyen hited Istenben, sajátítsd el a nyugtató
pihenést, szeresd a jó zenét, nézd az élet derűs oldalát
– így az egészség és a boldogság a tiéd lesz. ”
Ismeretlen szerző*

Az óvodáskorban kiemelt jelentőségű az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Óvodánkban az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása nagy jelentőségű feladat.

Az óvodás életkort az erőteljes testi fejlődés jellemezi.

A kisgyermek testi sajátosságai közül a legfontosabbak:

Ösztönös (kéreg alatti) tevékenysége sokkal erősebb, mint a tudatos (agykérgi). Ezek értelmében, az óvodás gyermek nem „eleméleti” lény, nem képes tényszerű gondolkodásra, direkt tanulásra. Játékos tevékenységéből mindez kitűnik.

A gyermeki tevékenységeket tehát úgy szervezzük, hogy számtalan alkalmat adunk a „kéregalatti” működésnek – játék, mozgás, rajzolás, éneklés, mese – amely tevékenységek során közvetetten az agykéreg is fejlődik, egyensúly alakul ki.

A gyermeki szervezet testtömegének kb. 10 %-al magasabb a víztartalma, mint a felnőtteknek, ezért többet kell inniük, a gyorsabb anyagcseréjük is több vizet kíván. Igen fontos, hogy a gyermekek naponta legalább egy liter vizet ihassanak, a nap bármelyik szakában. A szomjúság fáradékonyságot, ingerlékenységet vált ki, hosszabb távon károsítja veséjüket. A gyermekek maguk nem tudnak gondoskodni erről. Rá kell szoktatnunk a gyermekeket, hogy a csoportszobában sokat igyanak, nem várjuk meg, hogy a gyermek italt kérjen, mert gyakran maga sem tudja, hogy mi hiányzik neki.

A gyermek testi tulajdonságai közé tartozik, hogy a gyomra is kisebb (negyedrésze felnőttekének). Ezért óvodánkban az étkezéseket ehhez igazítjuk. Úgy szervezzük a napirendet, hogy az egyik étkezéstől a másikig legalább 2,5 óra teljen el.

Igyekszünk hagyni, hogy a gyermek annyit egyen, amennyit kíván, nem erőltetjük, de biztatjuk az étel megkóstolására.

A gyermek nem úgy lélegzik, mint a felnőttek – a tüdeje sokkal kisebb, ezért szaporábban lélegzik, ugyanakkor több levegőre van szüksége, mert anyagcseréje is gyorsabb, gyorsabb a vérkeringése is. A gyermek elemi igénye a mozgás: ezért sok mozgást biztosítunk a szabad

levegőn, szabad játékban, hogy hozzájusson ahhoz az oxigén mennyiséghez, ami a gyorsabb égéshez kell.

Minden gyermek, aki kikerül a családból, fokozott figyelmet, törődést érdemel ezért folyamatos feladatunk a biztonságot adó környezet megteremtése.

Fentiek szem előtt tartásával valósítjuk meg óvodánkban az egészséges életmódra nevelést.

EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEK MEGFOGALMAZÁSA

- Mindennapos mozgáslehetőséget biztosítunk, gyakran szervezünk mozgásos játékokat a szabadban.
- A mindennapi edzésre a legjobb alkalom a szabad levegőn tartózkodás, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A jó levegő és a napfény hatását szép környezetünkben a gyermekek edzése érdekében maximálisan ki tudjuk használni. Kirándulásra, télen hógolyózásra, szánkózásra is van módunk, alkalmanként akár a szülőkkel közösen is.
- Igyekszünk gerinc- és lábboltozat erősítő, tartásjavító mozgásokat végeztetni, megfelelő speciális eszközök segítségével, prevenciós és korrekciós jelleggel
- Törekszünk a helyes egészségügyi szokások megalapozására
- A betegségmegelőzés, egészségmegőrzés területén megalapozzuk a gyermekben a tisztaságra való igényt és segítjük őket a helyes higiénés szabályok elsajátításában.
- Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk a korszerű táplálkozás feltételeit
- A tárgyi feltételek megteremtésével is igyekszünk az egészség megőrzését elősegíteni. Minden csoportszobában van párologtató, só-lámpa.
- Só-szobát alakítottunk ki alapítványunk segítségével, amit jó szervezéssel, rendszeresen minden gyermek igénybe tud venni.

Célunk:

A gyermekek egészséges életviteli igényeinek alakítása, testi fejlődésének elősegítése

Az egészséges óvodai környezet biztosítása a gyerekek fejlődése érdekében

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,

A környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

Az étkezési kultúra alakítása, megerősítése;

Családok egészséges életvitelének segítése

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.

Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Tárgyi feltételeink:

A csoportszobák barátságosak, nagy ablakokkal, ami szolgálja a természetes fény besugárzását és lehetővé teszi a többszöri levegő cserét.

A berendezési tárgyak természetes anyagból készültek, gyermekléptékűek. A gyermekek által használt eszközök, játékok esztétikusak elérhető magasságban vannak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók. Fűtési időben biztosítjuk a párologtatást.

A galérián a pihenéshez, alváshoz szükséges feltételeket maximálisan meg tudjuk teremteni. Fontos a szoba levegőjének cseréje és a külső, zavaró ingerek megszüntetése. Az óvónő megnyugtató hangjával, mesével, simogatással, halk énekléssel szinte álomba varázsolja a gyerekeket. A gyermek biztonságérzetét növeli, az otthonról hozott alvójáték, a nyugodt, szeretetteljes légkör. A nem alvó, vagy korábban ébredő gyermeknek lehetőséget nyújtunk mesekönyv nézegetésre, halk beszélgetésre.

Az öltöző megfelelő méretű, a gyermekeknek fényképpel és jellel ellátott szekrényük van, melyben váltó ruhájukat, tornaruhájukat, cserecipőjüket tartjuk. Itt függesztettük ki a családoknak szóló információs táblákat.

Minden csoportnak külön mosdója van, függönnyel és elválasztó fallal biztosítjuk a gyermekek számára az intimitást. A gyermeknek jellel ellátott törölközőjük, fogmosó felszerelésük, fésűjük van.

Egészségre nevelés, gondozás:

A folyamatos játék tevékenységben azonos időpontokban ismétlődnek az étkezések, a testápolás, a levegőzés, a séta, a kinti játék, a pihenés.

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységgel valósulnak meg.

Törekszünk az étkezési kultúra szokásainak kialakítására, megerősítésére;

Az udvariassági szokások elsajátítására, az egymásra figyelés, a tolerancia megtapasztalására,

Az étkezésnél igyekszünk figyelembe venni a gyermekek egyéni tempóját. Ráirányítjuk a szülők figyelmét a korszerű táplálkozásra, a zöldség és gyümölcs fogyasztásra, és a rágás fontosságára.

A testápolás a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozást szolgálja. A szükséges készségek elsajátítását a felnőtt és gyermek közötti meghitt kapcsolat segíti. Fontos a felnőtt állandó segítőkész jelenléte és példamutatása.

A mozgás belső igény, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, örömmel végez. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő, ezt figyelembe véve változatos tevékenységekkel elégítjük ki szükségletüket, és ennek megfelelően rendeztük be a csoportszobákat, játszókertjeinket is.

Az edzés folyamán a gyermek ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz. Fontosnak tartjuk, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink a szabadban. A jó levegő és a napfény hatását szép környezetünkben a gyermekek edzése érdekében ki tudjuk használni. Vízfürdőzésre kerti zuhanyzóval van lehetőségünk. Télen viszont hógolyózásra, szánkózásra, téli kirándulásra van módunk, akár a szülőkkel közösen is.

A galérián a pihenéshez, alváshoz szükséges feltételeket maximálisan meg tudjuk teremteni. Fontos a szoba levegőjének cseréje és a külső, zavaró ingerek megszüntetése. Az óvónő megnyugtató hangjával, mesével, simogatással, halk énekléssel szinte álomba varázsolja a gyermekeket. A gyermek biztonságérzetét növeli az otthonról hozott alvójáték, a nyugodt, szeretetteljes légkör. A nem alvó, vagy korábban ébredő gyermeknek lehetőséget nyújtunk mesekönyv nézegetésre, halk beszélgetésre.

Nevelői feladat:

- Harmonikus, gyermekléptékű, biztonságos környezet biztosítása
- A gyermekek testi szükségleteinek kielégítése,
- Az életkori sajátosságainak megfelelő szokásrend alakítása.
- Az kulturált étkezés szokásainak alakítása, erősítése,
- Mindennapos mozgáslehetőség, mozgásos játékok biztosítása.
- Testi fejlesztésükhöz szükséges mozgások, mozgásos játékok szervezése
- Mindennapos edzés.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- A gyermekeket rácsodálkoztatjuk a teremtett világ szépségeire és ennek megőrzésére
- Ráirányítjuk a figyelmüket „Zöld” ünnepeinkre (Állatok világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja, Víz világnapja)

Fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- Önállóan tisztálkodjanak, öltözködjének
- Ismerjék és alkalmazzák a higiénikus és esztétikus étkezési szokásokat.

- Legyenek igényesek ruhájuk és környezetük tisztaságára, megóvására,
- Legyenek fogékonyak környezetük esztétikuma iránt,
- Ügyeljenek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Szívesen segítsenek kisebb társaiknak.
- Kívánatos, hogy adottságaikhoz mértén megfelelően edzettek, teherbíróak, összerendezett mozgásúak legyenek.

3.3. AZ ÉRZELMI NEVELÉS, ERKÖLCSI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ

„Az emberben az érzelmek hamarabb fejlődnek, mint az értelem, tehát előbb szeretünk, mint gondolkodunk.”

(Brunsztik Teréz, 1809. május)

„Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.” (ONAP 1996.)

Óvodánkban úgy tervezzük, szervezzük a tevékenységeket hogy a gyermekek érzelmi beállítottságán, önkéntelen figyelmén alapuljanak, és testi-lelki tulajdonságaikra épüljenek.

A kisgyermek korai életszakaszában szerzett benyomások, szeretetteljes támogatások, védettség élmények a gyermek biztonság érzetét erősítik. A katolikus pedagógia példája Jézus Krisztus, aki jelenlétével, életének példájával, tetteivel és szavaival győzte meg az embert arról, hogy minden állapotában és helyzetében szereti.

Óvodánk feladata olyan a légkörnek a megteremtése, amely kielégíti a gyermek szeretetigényét, elfogadja olyannak, amilyenek a Teremtő alkotta. A kézen fogott, vezetett gyermek megérzi, hogy ő fontos a családnak, óvónőnek, társainak, és ezáltal olyan biztonságot él át, mely érzelmeit erősíti, s nyitottá teszi a tárgyi és személyi környezet számára.

A nevelés alapja a közösség. A gyermek, óvodába lépésével egy tágabb közösség kapuját lépi át.

Az együttes tevékenység, a másokra figyelmesség biztosítja a közösségi magatartás fejlődését, alkalmazkodnak egymáshoz, az együttműködés érdekében kölcsönös engedményekre is képesek. Nyitottak és képesek az adott tevékenység elvégzéséhez szükséges fegyverekre.

A közösségi nevelés serkenti, segíti a szocializációt. A gyermek számára a család után az óvoda a másik olyan közösség, ahol a nap nagy részét tölti. Ezért meghatározó az óvónő és a társak személye a gyermek szocializálódása szempontjából. A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem a verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny, ezért fontos a kettő összhangja.

A csoport életében kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe van az állandó személyes érintkezésnek, a kommunikációnak.

Az egyes gyermek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. Az élmények, tapasztalatok megbeszélése közben a gyermekek

megértik, és egyre jobban alkalmazzák a metakommunikációs jelzések beszédet kísérő vagy helyettesítő üzenetét is.

Tudatosan szervezett és spontán pedagógiai hatásokkal juttatjuk el a gyermekeket a társakkal való pusztán együttléttől az együvé tartozásig és az együttműködésig, az „én”-től a „mi” tudatának kialakulásáig.

Célunk:

Szeretetteljes, biztonságot sugárzó légkör megteremtése

A gyermekek biztonságérzetének megalapozása, az önbizalom erősítése

Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása

Szokás- és normarendszer megalapozása;

Hagyományaink ápolása, az egyházi, világi ünnepek megélése

A szocializálódás alakulásának szinterei:

A beszoktatási időszak

A napi együttlét

Az óvodai ünnepnapok

Az új gyermekek és szülők első benyomásai meghatározhatják az óvodához való viszonyukat. Ezért arra törekszünk, hogy minél rövidebb idő alatt megfelelő biztonságérzetet szerezzenek. Ennek érdekében igyekszünk még óvodába lépés előtt megismerkedni a családokkal.

A beszoktatási időszakot tekintjük a családdal való együttműködés kiindulópontjának.

Óvodánk egész nevelőtevékenysége arra irányul, hogy a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását elősegítse.

Ehhez olyan utat választottunk, amelyik az óvodás életkor legjellemzőbb, mással nem helyettesíthető tevékenysége – a játék útját!

Igyekszünk olyan óvodai életet szervezni, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.

Azt gondolhatnánk, hogy erkölcsről beszélni óvodások esetében lehetetlen. A felsorolt tulajdonságok közül azonban egyetlen egyet sem lehetne megvalósítani, - játék nélkül!

Ezeket az értékeket magyarázgatás, tanítás nélkül, csak közvetetten, mint minden más műveltségtartalmat mutatjuk meg a gyermekeknek.

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és az óvoda életében. Perspektívát adnak, megerősítik a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a gyermekek közösséghez tartozását. Ezeken keresztül élik át az ünnepre készülődés, várakozás örömét.

Megtépázott értékrendű világunkban fontos feladatunknak tekintjük, hogy a családokkal újra felfedezzük a magyar nép népi és keresztény ünnepeit, hagyományait, azok belső tartalmát.

A hagyományteremtés keresztény vonatkozásban gazdag lehetőséget nyújt:

Veni Sancte (tanévnyitó közös ima a családokkal)	szeptember eleje
Mária ünnepek	szeptember 8, 12.
Szent Mihály nap	szeptember 29.
Nemzeti ünnep	október 23.
Ezen a napon emlékezünk meg a Fenntartó Rend Főünnepéről is	
Mindszentelek ünnepe, emlékezés elhunyt hozzátartozókra	november 1-2.
Szent Márton napi lámpás körmenet	november 11.
Krisztus Király	november vége
Szent Miklós	december 6.
Advent	
Karácsonyt váró délután, Betlehemes játék (közös ünneplés a családokkal)	december
Gyertyaszentelő Boldogasszony	február 2.
Szent Balázs	február 3.
Farsang	február
Nagyböjt, Húsvét	március
Szent József nap Apák napja	március
Nemzeti ünnep	március 15.
Anyák napja (családi ünnep)	
Szentmise az édesanyákért	május
Családi gyermeknap	május vége
Évzáró, az iskolába készülők búcsúztatása (szülőkkel közösen)	június eleje
Pünkösdlés, pünkösdi népszokások	
Tanévzáró hálaadás a templomban a családokkal	június
A gyermekek születésnapjának megünneplése	folyamatos

Az ünnepeket igyekszünk a gyermekekhez közelálló, gazdag, színes változatos formában, esetenként a szülőkkel közösen megszervezni és lebonyolítani.

Az ünnepeken való együttlétek olyan közösségi élményt ajándékoznak, melyben gyermek, felnőtt őszintén kifejezheti érzelmeit, az előkészületekben gyakorolhatja fantáziáját, az ünnep előkészítése során gyakorolja a közösséggel való együttműködést.

Olyan alkalmak ezek, ahol a gyermekek szocializálódása folyamatosan és nagyon sok örömet jelentve valósul meg. Ilyenkor lesi el a vendégvárás másikat elfogadó, befogató magatartását, hogy a mások személy fontos, s milyen jó, hogy örömet, bánatot meg lehet osztani. Ebben a nyitottságban alakul a gyermeki bizalom, mely az örömteli együttlét alapja.

Nevelői feladatok:

- Az óvónő törekedjen arra, hogy minden gyermek egyénileg is megérezze, fontos tagja a közösségnek, kiemelkedhessenek személyiségének pozitív vonásai.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, tartsa tiszteletben a gyermek testi értelmi, lelki, szellemi fejlettségét az egyéni bánásmódot.
- Az óvodapedagógus elfogadó, megértő, segítő magatartását követve alakuljon ki a csoport gyermekeiben tolerancia a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, vagy a kiemelkedő képességű gyermekek iránt.
- Az óvodapedagógus időnként értékelje a csoportot, mint közösséget is, utaljon a „mi csoportunk”, a „mi óvodánk” relációra – hogy elősegítse a gyermekekben a szociális hovatartozás (ki) fejlődését.
- Említsék meg – lehetőleg naponta – a hiányzó társakat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozás érdekében.
- Az óvónő és a gyermekek is tartsák tiszteletben a csoportban kialakult barátságokat és segítsék újabbak kialakulását.
- Értékrendje legyen keresztény, szilárd s egyértelmű, a gyermekek felé világosan jelzett.

A leírtakat a gyermekek csak akkor tudják „elsajátítani”, ha az óvónő és a dajka magatartása modell értékű lehet számukra.

Az ünnepekkel kapcsolatos feladatok:

Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből, de előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe.

Tevékeny várakozás előzze azokat!

A gyermekek is vegyenek részt az előkészületekben (teremdíszítés, ajándékkészítés, ünnepi ruha)

Az ünnep ajándékvárását előzze meg az ajándékkészítés, a készülődés öröme.

Az ünnep hangulatát emelheti a felnőtt közösség „ajándéka”, közös éneklés, bábozás, színházi előadás

Az óvónők az ünnep előtt közösen tervezzék, szervezzék meg a feladatokat!

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ragaszkodjanak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez és ez nyilvánuljon meg érzelmeikben, szavaikban, tetteikben.
- Érdeklődjenek társaik iránt, ismerjék a közösségi szokásokat
- A tevékenységeket türelmesen végezzék, hallgassák figyelmesen óvónőiket, társaikat.
- Konfliktusaikat igyekezzenek önállóan megoldani.
- Válgják igényükké a helyes viselkedés szokásainak, szabályainak betartása
- Alakuljon ki siker és kudarc-tűrő képességük, önfegyelmük
- Szívesen vegyenek részt a hagyományok ápolásában, az egyházi és óvodai ünnepeken.

3.4 AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA

„A gyermekkor évei azok az esztendőök, amikor a szív a legérzékenyebb, leghatékonyabb, amit oda elültetnek, azt aligha lehet onnan kipusztítani...”

(J.F. Oberlin)

A gyermek életének korai szakaszában igen sok információt gyűjt be a látszólag „öntudatlan” szemlélődésből, az átélt tapasztalatból és cselekvésből. A gyermek úgy él meg dolgokat, mintha maga is cselekvően részt vett volna benne. Miközben látszólag semmit nem csinál, a belső erők tevékenyek: belső átélésre, belső cselekvésre mutatnak.

Mielőtt a gyermek az utánzással történő tanulással kommunikálni kezd, addigra számlálhatatlan mintát, sorrendiséget figyel, átél, és tapasztal meg. A belső történések hatására indul meg az utánzás, az átélt élmények beszédes közlése, s fokozatosan jut el a benne megfogalmazott élmények szóbeli kinyilvánításához. A keresztény óvónő csodálattal és tisztelettel segíti ezt a gyönyörű folyamatot, melyből egyre jobban felragyog az Isten ajándéka: a kreatív értelem és akarat, melynek mozgató rugója a bontakozó érdeklődés és kíváncsiság.

Óvodai nevelésünk a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő és spontán szerzett tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítja a gyermekeknek a változatos tevékenységeket.

A beszédes közlés tanulásának színtere a család. Az óvodába lépő gyermek otthonának beszédtonusát, ritmusát, szókincsét hozza magával. Nem kis feladat kezdetben a gyermeki beszéd selypes, pösze, érzelmi kitöréseivel kísért hangzavarában meghallani, kitalálni a szót és annak tartalmát, melyet a gyermek óvónőjével megosztani kíván.

A legnehezebb feladatok egyike az otthon elnémított gyermek beszédkommunikációjának az elindítása a kreatív gondolkodás irányába:

Óvónőink példamutató beszéde, beszélő kedve, gondolatgazdagsága, beszédének színessége, és tartalma mind-mind kihívás a gyermeknek az utánzásra.

A gyermeki beszédre, vagy elbeszélésre egészen odafigyelő óvónő meghallja, amit a gyermek még szókincs hiányában megosztani kíván. A felnőtt – gyermek közvetlen, szemtől- szembe kapcsolata érzelmi volta a legalkalmasabb arra, hogy a gyermek megnyíljon. Óvodapedagógusaink tudják, hogy ezek az élmények életre szólóan meghatározzák a gyermeki lélek nyitottságát, megszólaló, mesélni, beszélni való kedvét, gondolatainak és érzelmeinek kifejezését. Ez segíti kortársaival való kapcsolatában, és az ebben egyre nagyobb teret kapó beszédkommunikáció helyzeteiben. Itt alakul kapcsolatteremtő és azt fenntartó kedve.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés minden területet átölel, az óvodai életünk szerves része, kiemelt feladat az óvodapedagógusok számára. A fejlesztés elsősorban – a szép tiszta beszéd, szókincsbővítés, nyelv. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartása, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani i játékok, bábozás, dramatizálás, beszélgető légkör – példaadás segítségével, egyéni fejlettségi szint figyelembevételével történik.

Minden alkalmat kihasználunk a gyerekekkel való beszélgetésre, aktuális témákhoz, verseket, meséket, népköltéseket kapcsolunk.

A beszéd és mozgás koordinálására nagycsoportosaink külön foglalkozáson vesznek részt, melynek során fejlesztjük nagymozgásaikat, testsémájukat, térészlelésüket, a téri irányok alkalmazására való képességüket.

A nyelvi képességek fejlesztése terén az óvodában alkalmazott logopédus kiváló segítőtárs.

A beszéd közös értelmi tevékenység. A beszélők egymáshoz való viszonya azonban nem csak értelmi, hanem érzelmi és akarati is egyidejűleg.

A kommunikáció másik szintje – a metakommunikáció – ugyanolyan jelentős mértékben hat a beszédben, pedig gyakran a megszólaló nem is tud róla!

A képek tagolása visszajelzés, beszédmód, vagyis a teljes kommunikáció működésének ismerete az anyanyelvi neveléshez nélkülözhetetlen, mert ráirányítja a figyelmet arra, hogy a beszéd nem a szavak összerakosgatásából áll, hanem a nevelő és a gyermekek kölcsönviszonyán alapuló nyelvhasználatból.

Az anyanyelvi nevelés folyamán tekintetbe kell venni az óvodás gyermek sajátos világlátását, gondolkodásának jellemzőit, az ennek megfelelő megnyilatkozásait nem javítanivalónak kell tekinteni, hanem a gondolkodás és beszéd életkorhoz illeszkedő összhangjának.

Az óvodások belső képvilága nem alkot olyan összefüggő rendszert, mint a felnőtteké, mert tapasztalástöredékeken alapszik és ez nyilvánul meg beszédükben is.

Minden gyermek kíváncsi a „miért”-ekre, de nincsen időérzéke, múlt és jelen összemosódik.

A miértekhez pedig a múlt ismerete kellene. A gyermek rendteremtő kedve megmagyarázza a világot: az ismertet alkalmazza az ismeretlenre, csupán a hasonlóság alapján. Összekeveri az élt az élettelennel ez a – megelevenítés!

Magyarázatigénye nagyobb, mint az ismeretanyaga, elméleteket alkot, sokszor kihangsúlyoz lényegtelen dolgokat, máskor meg lényegeseket hagy figyelmen kívül.

A külső világ így lesz érthetővé, áttekinthetővé a gyermek számára, ha megmagyaráz, elrendez saját tetszése szerint, mert így könnyebben eligazodik a világban.

„Kérdezve tapogatja körül a gyermek a világot, kérdezve igyekszik a maga számára rendet teremteni ebben a világban, amely annyi újat, ismeretlent, csodálatosat és félelmetest rejt magában. Igyekszik összefüggéseket feltárni, értelmet és célt felfedezni. Ezekkel a kérdésekkel a gyermek már Isten felé tör, felfedezi Őt, mint ősteremtőjét mindannak, amit maga körül, mint valóságot tapasztal.”

(M. Nemetschek)

A hívó ember, szülő és nevelő öröme a gyermek szüntelen kérdező kedve, mert tudja, hogy ez a gyermek szellemi fejlődésének a jele.

Hogyha nyár van, hogy a tél?

Egész télen hol a nyár?

Mikor nem fúj, hol a szél?

És hogyha fúj, hová száll?

Fényes délben hol a Hold?

Sötét éjjel hol a Nap?

Ha kimosták, hol a folt?

Ha nem habzik, hol a hab?

Miért nem úszik a csibe?

A hal miért nem repül el?

Az eső miért esik le?

Miért nem esik soha fel?

(Hárs László: *Miértek és hogyanok* részlet)

Célunk:

A gyermek önkéntelen kíváncsiságára építő, a játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit előtérbe helyező értelmi fejlesztés.

Az ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése;

A fejletlen részképességek korai felismerése, a kialakult részképességek megerősítése, továbbfejlesztése

Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben felébred a gyermek természetes közlési vágya, fejlődik és fejleszthető kapcsolatteremtő beszédkészsége

Nevelői feladatok:

- Ismeretek, jártasságok, készségek alakítása a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelően.
- A gyakorlás lehetőségeinek megteremtése a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben, az életkori sajátosságokra, tapasztalatokra és élményekre építve;
- A beszéd alapját jelentő belső képalkotás folyamatának elősegítése változatos tevékenységekkel, tapasztalatszerzéssel verbális megerősítéssel.
- Az óvodapedagógus beszéde szép, példaértékű legyen, beszédében törekedjék a szemléletességre, képszerű kifejezések alkalmazására.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét a szülőkkel és szakemberrel együttműködve.
- Szülőknek ötletadás játékos tevékenységekben, melyben tovább erősíthetik gyermekeik képességeit.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, bővítése a kognitív képességek fejlesztése.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Legyenek érdeklődőek és nyitottak szűkebb és tágabb környezetük változásai iránt.
- Alakuljon ki pontos és valóság-hű észlelésük, figyelemkoncentrációjuk, problémamegoldó, kreatív – és elemi fogalmi gondolkodásuk.
- Fejlődjön képzeletük, rövid- és hosszú távú memóriájuk.
- Szókincsük váljon gazdaggá, fejlődjön kommunikációs képességük, összetett mondatokban, árnyalt kifejezésmóddal beszéljenek.
- Időbeliséget és téri irányokat tudjanak beszédben kifejezni.

- Életkoruknak megfelelően képesek legyenek élményeiket, gondolataikat minél színesebben kifejezni, társaikkal megosztani.
- Legyenek képesek átélt élményeket felidézni, saját szavaikkal kifejezni.
- Felnőtt minta alapján – képesek legyenek saját szavaikkal rövid imát, fohászt megfogalmazni.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- SZEMÉLYI FELTÉTELEK
- TÁRGYI FELTÉTELEK
- SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK
- AZ ÓVODA KAPCSOLATAI
- GYERMEKVÉDELEM

4.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

*„Hiszen a katolikus iskola (óvoda)
sajátos jellegének biztosítása
nagyobb részben az ott tanítók
tevékenységén múlik”
KAT. ISK.78.*

Az óvodában dolgozó felnőtt minden pillanatban értéket közvetít.

Példaként kell állnia a kisgyermek előtt. Istentől kapott talentumaival és szerzett ismereteivel kell, hogy megajándékozza az óvodai közösséget.

Az óvoda három vegyes csoporttal a törvényben meghatározott dolgozói létszámmal működik. Hét főiskolát végzett óvodapedagógus alkotja a nevelőtestületet. A nevelőtestületben szerzetes nővér is részt vesz a nevelő munkában. A vezető szakvizsgázott közoktatási szakértő, szaktanácsadó. A helyettes szakvizsgázott vezető-óvodapedagógus. A pedagógiai munkát jelenleg három dajka segíti. A jövőben lehetőség szerint pedagógiai asszisztens is segíti majd a nevelő munkát. Segítő munkatársak még a részmunkaidős óvodatitkár, konyhai dolgozó és kertész-karbantartó.

Az óvodapedagógusok „mozgásban, rajzban, éneklésben, versmondásban, élménygondolkodás - vezette beszélgetésben örömeiket lelik” jól kiegészítik egymást, érvényesítik az evangéliumi szemlélet optimizmusát.

Az óvónői párok kiválasztásánál arra törekszünk, hogy az óvónők szakmai felkészültségben kiegészítsék egymást, ezáltal a gyermekek minden tevékenységükben megkapják a legoptimálisabb nevelést. Fontos, hogy szimpatizáljanak egymással, tudjanak őszintén beszélni a problémáikról, az eredményeikről és képesek legyenek egymás munkáját segíteni. Az óvónők kiválasztásánál nevelési programunk megismerése, elfogadása és alkalmazni tudása fontos szempont.

Az óvodapedagógusok és a dajkák jó együttműködését elengedhetetlennek tartjuk. Az óvónők bevonják a dajkákat a közösségi élet, az egészséges életmód szokásainak megbeszélésébe.

Az óvónő és dajka közötti empátiás magatartás minta a gyermekközösség számára.

Nevelőtestületünk ereje a gyermekszeretben, derűt sugárzó, biztonságot nyújtó egyéniségünkben nyilvánul meg. A nevelőtestület azonos értékrendjét tükrözi a nevelés iránti elkötelezettség, a családias, érzelmekben gazdag, szeretetteljes légkör megteremtése. A gyermekek életkorát, fejlettségét, egyéni sajátosságait, testi-lelki szükségleteit figyelembe vevő, játékfeltételeket megteremtő, képességet fejlesztő nevelői attitűd. Fontos számunkra a nemzeti hagyományok őrzése, a gyermeket Isten ajándékának tekintjük és ennek tudatában alázattal, következetességgel végezzük a keresztény nevelés szolgálatát.

A nevelő munkát segítő munkatársaink munkájukat lelkiismeretesen, nagy elkötelezettséggel végzik.

Logopédus segíti óvodánk fejlesztő munkáját, aki a só-szobában tartja a foglalkozásait.

Óvodánk alkalmazotti közösségét a gyermekek iránti őszinte szeretet és egymás tisztelete, segítése jellemzi.

Óvodánk erősségének ezt a szeretetteljes, derűs légkört, az egymást segítő, elfogadó munkatársi kapcsolatot érezzük.

4.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk Piliscsaba egyik legszebb részén, a klotildligeti Gesztenyesoron található.

Épülete környezetbe illő, vonzó, harmóniát sugárzó. Óvodánk külső-, belső környezetére esztétikai igényesség, harmónia jellemző. A természetes anyagok felhasználásával, a játékok és eszközök folyamatos fejlesztésével mindig igyekszünk a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe venni. Óvodánkban mértéktartóan és igényesen tükröződik a vallásos jelleg. A jelképek, színek harmonikus összhangjával a gyermekek testi-lelki szükségleteit, jó közérzetét, gazdag élményszerzési lehetőségeiket segítjük elő. A tiszta-levegőjű környék sok lehetőséget kínál sétákra, kirándulásokra, megfigyelésekre. Az állandó természetközeli életmód jó hatással van gyermekeink testi fejlődésére, edzettségére, könnyebben ki tudjuk alakítani bennük a teremtett világ, a természet szeretetét, óvását, védését, a környezettudatos magatartást.

Óvodaépületünk 2000-ben átépült, azóta pedig folyamatos karbantartással igyekszünk megőrizni a magas színvonalat. Az egyik épületszárnyban a három csoportszoba kapott helyet. Mindhárom *csoportszoba* külön mosdóval és galériával rendelkezik. A *mosdó* kialakításánál maximálisan figyelembe vettük a gyermekek érdekeit, igényeit, a korszerűséget. A *galérián* a gyermekek pihenését, illetve egyéb tevékenykedtetését valósítjuk meg. Csoportszobáink jó elrendezéssel, az öltözőből nyílnak, ugyanakkor a csoportok közötti belső átjárásra is lehetőség van. Az emeleten kapott helyet két egymásba nyíló iroda, a gazdasági és a vezetői iroda. Szintén az emeleten van egy gyönyörűen kialakított *nevelői szoba*, amely mindhárom csoportszobából megközelíthető és kis *könyvtárunknak* is helyt ad. Ebben a helységben lehetőséget tudunk teremteni a szülők meghitt fogadására is.

Az emeletről közvetlen átjárási lehetőség van a *rendházba* és a *kápolnába*. A nővérekkel napi kapcsolatot tartunk fenn, és nagycsoportos gyermekeinkkel havonta lehetőség nyílik szentmisén való részvételre. A régi óvodaépületben van ötven személyes *étkezőnk*, mellyel nagyszerű lehetőséget kaptunk a kulturált étkezési szokások elsajátíttatásához. Az étkező kisebb átrendezéssel egyben *tornateremként* is szolgál. A gyermekek mozgásfejlesztéséhez megfelelő eszközök állnak rendelkezésünkre, melyeket folyamatosan fejlesztünk.

Öltözőnk tágas és korszerűen felszerelt, minden gyermeknek jellel és fényképpel ellátott szekrénye van. A családoknak szóló információs táblák is itt kaptak helyet, melyek nagyon fontosak az együttnevelés szempontjából.

Melegítőkonyhánk berendezése korszerű, a szigorú elvárásoknak HACCP rendszer követelményeinek megfelelően kialakított.

Az óvoda dolgozóinak a munkavégzéshez megfelelő, esztétikus *kiszolgálóhelyiségek* állnak rendelkezésére.

*Játzókert*ünket, ahol megtalálhatóak a nagyméretű, esztétikus, korszerű, fajtékok, mászóakák, homokozók, melyek megfelelnek a biztonsági követelményeknek és törvényi előírásoknak. Rendelkezésünkre áll egy *külső udvar* is, amely árnyékos, lejtős adottságaival, felújított játékaival szintén alkalmas a gyermekek természetes mozgásigényének kialakítására. Továbbá itt kapott helyet a csoportok konyhakertje is, amit a maguk választotta módon ültethetnek be, és gondozhatnak a gyermekek.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközzrendszere

Mivel programunk játékközpontú, így a játékeszközök megválasztására nagy gondot fordítunk. Elsősorban a természetes alapanyagú, a kreativitást fejlesztő, esztétikus játékokat részesítjük előnyben. A beszoktatási időszakban megengedjük, hogy a gyermekek kedvelt otthoni játékukat, tárgyaikat behozhassák az óvodába. A készen kapható játékszereken kívül gondoskodnunk kell a különböző játszásra alkalmas anyagok és kellékek gazdag választékáról (változatos színű és minőségű papírok, textilek, fonalak, termények, kavics stb.), amit lehet, a gyermekekkel együtt gyűjtjük. Az óvodapedagógusaink kreativitását dicsérik a saját készítésű, esztétikus játékeszközök.

Az óvodáskor nyelve a játék és a mese érzéki és szimbolikus jelrendszere. A mese akárcsak a játék fontos része óvodai nevelésünknek, ezért a játékkal együtt kiemelten kezeljük. Az óvodásoknak ajánlott mesekönyvek között nehéz a válogatás, mert tartalmuk nem mindig megfelelő, ezért nagy gondot fordítunk a választásra.

A magyar népmese kincs bőven szolgáltat anyagot óvodai használatra – de más népek meséi is gazdag lehetőséget nyújtanak a válogatáshoz. A gyermekköltészet alkotásai és a mesegyűjtemény kiválasztása nevelési programunknak megfelelően történik.

Óvodai életünk tevékenységi formáihoz megfelelő eszközkészlettel rendelkezünk.

Programunk hagyományos óvodai berendezéssel működtethető, különleges eszközöket nem igényel.

Jelenleg óvodánk szakmai eszközökkel jól felszerelt, az esetleges hiányosságokat, fejlesztéseket folyamatosan bővítjük.

Óvodánk működési feltételeinek megtartására és javítására, a minőségi fejlesztés érdekében 2003-ban létrehoztuk alapítványunkat, a Szent László Óvoda Alapítványt, mely dolgozóink lelki-, szakmai továbbképzésének segítésére is lehetőséget biztosít

4.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvodai nevelésünk a fenntartó által jóváhagyott helyi pedagógiai program alapján történik és a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekek tevékenységét óvodapedagógus irányítja. Az óvoda helyi sajátosságait figyelembe véve történik az éves, negyedéves, heti, és napi szintű tervezés és megfigyelés.

Óvodai életünk tervezése, szervezése során előtérbe kerülnek a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek.

A fejlődés nyomon követése a gyermekek megismerését, fejlesztését tükrözi. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről.

A csoportok napirendjét rugalmasság, folyamatosság jellemezi, amelyben a játék kitüntetett szerepet kap, (kivéve az étkezések idejét).

A napirend és hetirend összeállításakor az óvodapedagógusaink figyelembe veszik a gyermekek egyéni szükségleteit.

Az óvoda nyitvatartási ideje jelenleg napi tíz óra (7:00 – 17:00).

Az óvodai stratégiai dokumentumai harmonizálnak egymással. A szülők számára ezek a dokumentumok bármikor megtekinthetőek és elérhetőek az öltözőben elhelyezett faliújságon, és a vezetői iroda előtti pihenőben, illetve az óvoda honlapján is.

A **házirend**ben határozzuk meg azokat a rendelkezéseket, az óvó – védő előírásokat, melyeket a gyermekeknek és felnőtteknek az óvodában meg kell tartaniuk.

A **Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ)** előírja az óvoda működési kereteit, szabályait. A gyermekek, szülők jogait és kötelességeit.

4.4. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

Óvodánk jelenleg három vegyes csoporttal működik. A programunk eltérő életkorú csoportban hatékonyabban valósítható meg. A gyermekek vegyes életkora a családi és testvéri együttlétet modellezi. Könnyebben fejleszthető beszédképességük, a társak iránti tolerancia. Ebben a közegben természetes az eltérő fejlődési ütem. Nem okoz gondot, lelki konfliktust a korcsoportisméltés. A tevékenységben az önkéntesség dominál. A kisebbek fejlődési üteme felgyorsul, a nagyobbak felelősségérzete növekszik. Előfordul ugyan, hogy a kisebbek zavarják, a nagyok játékszituációit, de előbb – utóbb meg kell tanulniuk tiszteletben tartaniuk mások elképzeléseit. Később a modellértékű idősebbektől átveszik a szabályokat. A segítőkészség alapviselkedési formává válik. A nagycsoportosok megfelelő ütemű képességfejlesztését az óvónők tudatosan és tervszerűen végzik.

A **napirend** hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichikus feltételek megteremtéséhez. Biztosítja a gyermekek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak megfelelő váltakozását.

Napirendünkben a legtöbb időt a gyermekek legfőbb tevékenysége a szabad játék kapja.

Hetirend. A rendszeresen visszatérő ismétlések érzelmi biztonságot jelentenek a gyermekek számára. Az óvónő által szervezett tevékenységi formák összehangoltak, egymásra épülők.

Javaslat a Szent László Óvoda csoportjainak napirendjére

Időtartam	Tevékenység
7.00-12.00	Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) Játék, párhuzamosan tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban Hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (teremben, tornateremben, vagy a szabadban) Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn Tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás Vers, mese Ének, zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézimunka Mozgás A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
12.00-15.00	Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) Pihenés
15.00-17.00	Játék, párhuzamosan végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

A tevékenységek javasolt szervezeti formái

*Párhuzamosan végezhető
differenciált tevékenységek*

Szervezett tevékenység

Tevékenységek formái

tervezése és szervezése

• Játék	Hitre nevelés	egyéni,
• Vers, mese	Mozgás	mikro csoportos, frontális
• Ének, zene, énekes játék	Mozgásos játék	a témakörnek
• Rajzolás, mintázás, kézimunka	(mindennapos mozgás) Ének, zene, énekes játék	és a gyermekek fejlesztésének megfelelően
• Mozgás	Vers, mese	
• A külső világ tevékeny megismerése		
• Matematikai tartalmú tapasztalatok		
• Munka jellegű tevékenységek		

4.5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

*„A nevelésben minden a lelkiégtől
és a módszertől függ.”
(Brunsztvik Teréz)*

Óvodapedagógus és gyermek kapcsolata

A katolikus óvónő, mint a gyermekközösség vezetője a belőle áradó szeretettel vonzza magához a gyermekeket. Az óvónő és a gyermekek közötti kapcsolat kiindulópontja az elfogadás, a szolgáló szeretet megvalósítása.

Dajka és gyermek kapcsolata

Óvodánkban a dajka-gyermek kapcsolatot a gyermekek iránti őszinte szeretet és megbecsülés jellemzi. A szereteten alapuló, keresztény értékeket képviselő életvitelük a gyermekek számára követendő mintául kell, hogy szolgáljon.

Az óvodai közösség együttműködési formái

Katolikus óvodánk jó légkörét elsősorban az ott dolgozók lelkisége határozza meg. Ez az egymás iránti tiszteletben, megbecsülésben, segítőkészségben, együttműködésben nyilvánul meg.

Az egységes szellemiség kialakításában segítséget nyújtanak a hagyományosan ismétlődő

- a lelkigyakorlatok
- a kirándulások
- színházlátogatások
- szakmai továbbképzések
- ünnepi együttlétek
- heti és alkalmi közös imák

A családokkal való kapcsolat

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészíti. Nem vállalja át a családi nevelés feladatait, de a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében folyamatos együttműködésre törekszik. Ez az együttműködés, melynek alapja a kölcsönös bizalom, a segítségnyújtás mindig jól működött óvodánkban. A szülőket segítjük a gyermekük számára megfelelő iskola kiválasztásában. Továbbra is feladatunknak érezzük a közös élmények megteremtésével az óvoda és a család jó kapcsolatának erősítését. A kapcsolattartási formák a következők: egyéni beszélgetések, szülői estek, fogadóórák, közös kirándulások – programok, jeles napokat előkészítő esték, ünnepnapok, lelki napok, közös szentmisék. Az óvodába járó gyermekek szüleinek hagyományosan jó kapcsolata van az óvodával. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészíti, nem vállalja át a családi nevelés feladatait, de a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében, segítő, megbecsülő partneri viszonyra törekszik a kapcsolattartás különböző módjainak, lehetőségeinek kihasználásával.

Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és a segítségnyújtás. segítjük a családokat a keresztény nevelés értelmezésében, hogy az óvoda és a család együtt tölthesse be szerepét annak érdekében, hogy a gyermek hitben és szeretetben növekedjék.

Az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A szülőkkel való együttműködés szempontjai

- kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros együttműködés, evangelizálás
- a családlátogatás a gyermek családi környezetének megismerése
- a fogadóórákon a szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről
- szülői értekezletek szervezése
- munkadélutánok szervezése
- szülői közösség, képviselő működésének segítése
- foglalkoztató tevékenységek, illetve nyílt napok lehetőségeinek megteremtése
- közös kulturális programok szervezése (hangverseny)
- közös kirándulás lehetősége
- közös szentmisén való részvétel
- lelki nap szervezése (advent, nagyböjt)
- az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása

Az együttműködés formái

- speciális jelentkezési lapok kitöltése
- az óvoda pedagógiai programjának, nevelési alapelveinek megismertetése
- személyes beszélgetés, ismerkedés a családokkal, a gyermekekkel (esetleg már az óvodába kerülés előtt)
- családlátogatás
- beszoktatás
- szülői értekezletek
- szükség esetén nyílt napok
- ajándékkészítés a szülőkkel, nagyszülőkkel
- munkadélutánok (Márton napi lámpás készítés)
- közös ünneplések (advent, óvodai búcsú, évfutó)
- lelki napok, közös imák
- személyes kapcsolattartás (naponta)
- hirdetőtábla
- ismeretterjesztés, könyvajánlás
- kiállítás, hangverseny látogatás
- internetes fotóalbum, honlap

A családokhoz való közeledés jellemzői

- a szülőknek jogai vannak, s azokat a gyermek érdekében érvényesíthetik
- a szülővel szemben nincsenek előítéletek
- a Krisztusról tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség közvetítése
- a szülő partner a nevelésben, igényei és szükségletei vannak
- a gyermek fejlődéséről az óvoda rendszeres információkat ad személyes beszélgetéseken
- feltételezi, hogy minden család értéket közvetít
- az óvodapedagógus erősíti a szülő kötelességét azzal, hogy hangsúlyozza a családi nevelés pótolhatatlanságát
- a keresztény családmodell szerepének erősítése, tisztelete

Az iskolával való kapcsolat

Az óvodából az iskolába való zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását. Sajnos az óvoda és az iskola első osztálya között még nem valósul meg maradéktalanul az összhang, vannak hiányzó lépcsőfokok. Óvodánk a Ward Mária Katolikus iskolával tart szorosabb kapcsolatot. A tanító néniknek lehetőséget adunk, hogy óvodai környezetükben ismerkedhessenek meg a gyermekekkel. A nagycsoportos korú gyermekeket óralátogatásra visszük az iskolába. A tanító néniket meghívjuk szülői estünkre, ahol alkalom nyílik a szülőkkel való személyes kapcsolat kialakulására. Az óvó nénik minden tanév összén meglátogathatják régi óvodásainkat az iskolában. A népszokások szakkör rendszeresen Balázs – napi, Gergely – napi műsorral látogat az óvodába.

Fenntartóval való kapcsolat

Az óvodavezető és a fenntartó között hatékony, sikeres kapcsolat alakult ki, ami nagyban segíti az óvoda működését. A fenntartó szívügyének tekinti az óvodai nevelést, elismeri az itt folyó nevelőmunkát a dolgozók lelkiismeretes elkötelezettségét. Személyes képviselőik révén napi jelenlétükkel, kegyelmi háttérrel támogatják óvodai nevelésünket.

Rendezvényeinkre meghívjuk a tartományfőnöknőt, fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek személyes kapcsolatban legyenek vele.

A rendházban élő nővérekkel szoros napi a kapcsolatunk. A Nagyboldogasszony Házban élő idős nővérekkel rendszeres kapcsolatban vagyunk, a jeles ünnepek alkalmával a gyermekek énekkel, verssel szereznek nekik örömet.

Egyházközséggel való kapcsolat

Az egyház életének szerves része az óvoda is, ezért óvodánk közössége is részt vesz a Klotildligeti Egyházközség életében. Az együttműködésre a következő alkalmak adódnak: az óvoda ünnepei, a liturgikus év ünnepei, az egyházközségi képviselőtestületbe való részvétel, templomi énekkarban való részvétel,

Más óvodákkal való kapcsolat

A közösségben működő óvodákkal és az óvodavezetővel jó a kapcsolatunk. Tájékoztatjuk egymást nagyobb rendezvényeinkről.

Tartjuk a kapcsolatot más egyházi óvodákkal is, amelyeket a jövőben még szorosabbá kívánunk tenni.

Más szervekkel való kapcsolat

A gyermekorvossal, védőnővel megállapodást kötöttünk. Ennek értelmében rendszeresen látogatják óvodánkat. A vizsgálatok eredményeiről az ő írásos véleményük alapján az óvónők tájékoztatják a szülőket. A dolgozók alkalmasságát az üzemorvos évenként vizsgálja.

Az ÁNTSZ ellenőrzi a higiéniai követelmények betartását, az elvégzett vizsgálatok eredményét jegyzőkönyvbe rögzíti.

A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézettel rendszeres az óvodánk kapcsolata. A továbbképzéseiben gyakran vesznek részt óvodapedagógusaink.

A helyi önkormányzattal érvényes Közoktatási Megállapodása van az óvodának.

Az óvodavezető igyekszik mikrokörnyezetében felkutatni, megkeresni mindazokat a lehetőségeket, amelyek segíthetik az óvoda zavartalan, folyamatos működését.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

- HITRE NEVELÉS, A KISGYERMEKEK IMÁDSÁGAI
- JÁTÉK
- TANULÁS
- ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK
- RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA
- MOZGÁS
- A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE
- MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

5.1. HITRE NEVELÉS, KISGYERMEKEK IMÁDSÁGAI

*„Ugyan mi volna az ilyen csöpp életben
nem dicséretes és nem csodálatos?
Mindez azonban az én Istenem ajándéka.”
(Szent Ágoston)*

Óvodánkban a hitre nevelés elsősorban a keresztény értékek meghonosítását jelenti.

A kisgyermekben a bizakodó magatartás kialakítása, ami megalapozza későbbi életét a bizalmat, a szeretetet, a jóindulatot, a megbocsátást, a türelmet – egyszóval, amit Pál apostol a Szeretet himnuszában felsorol.

Könnyű dolgunk van, mert a gyermek eredendően bizakodó, ránk hagyatkozó – emlékezzünk Jézus szavaira „... ha nem lesztek olyanok, mint a kicsinyek, nem mentek be a mennyek országába.”

Az a feladatunk, hogy a gyermeki bizalomnak mindenben megfeleljünk, ne akadályozzuk magatartásunkkal, cselekedeteinkkel, hogy a kisgyermek ránk hagyatkozzék, biztonságban, szeretetben.

Az óvadás gyermek nagyon érzékeny a rejtett közlésekre, sokkal hamarabb észleli ezeket, mint a szavakban közvetített mondanivalónkat. Arra törekszünk, hogy legyen kettősség a szavak és a cselekedetek között.

Legfontosabb alapozó tevékenységünk, hogy szeretettel szeretetre neveljük a gyermeket. Ebben is könnyű dolgunk van, mert a kisgyermeket nagyon könnyű szeretni! A gyermekek irántunk érzett bizalma, ragaszkodása maga a szeretet. Nem tudatos, nem értelem által befolyásolt szeretet, hanem csak egyszerűen gyermeki szeretet. Az óvodai együttélés során a szeretetnek számtalan megnyilvánulása adódik – játékban és más gyermeki tevékenységekben, ahol kialakul az együttérzés, segítségadás, együttműködés, a megbocsátás, engedékenység.

Hogyan imádkozunk az óvodában?

A gyermeki értelem és az imádság között ott az elkötelezett óvónő, aki a szolgáló szeretet értelmében imádkozik a gyermekek előtt. Nem kell magyarázkodni, Isten létére hivatkozni, csak egyszerűen imádkozni olyan természetességgel, ahogyan levegőt veszünk.

A gyermekek hamarosan utánunk mondják az imát és így gyakorolhatják azt az életformát, amiről később többet is megtudhatnak.

A hagyományos verses formájú gyermeki imádságok mellett, az óvodapedagógus példáját követve saját szavaikkal megfogalmazott fohászokat is mondhatnak a gyermekek. Az

imádságok mellett az életkori sajátosságuknak megfelelő énekeket válogatunk, melyeket örömmel énekelnek a gyerekek. Ehhez társul a keresztvetés, ami önmagában is imádság!

A megfelelő alkalom az imádságra az étkezések előtti és utáni ima, nemcsak azért mert szép keresztényi szokás, hanem, mert ez a helyzet átlátható a gyermek számára.

A délutáni pihenés előtt imádság, ének, értékes szokás. Olyan imát is mondhat az óvónő, amelyet a gyermekek nem ismernek. Ilyenkor a gyermekek helyett és értük is imádkozik.

A kisgyermeknek Istenről tanítani veszélyes lehet a hitre nevelés későbbi folyamatában. A legnagyobb veszélyt az jelenti, hogy a gyermek a meg nem értés, az el nem rendezett jelenségeket feszültségként éli át, amelyek megoldatlanságukban végigkísérhetik fejlődését. Óvodánkban ennek értelmében a kisgyermekek vallásos nevelése közvetetten, spontán módon valósul meg.

Célunk:

A kisgyermekek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása. Ennek hiányában elindítás a keresztény életbe és a vallási környezetismeret megalapozása.

Az óvónői példa, a szeretet által, az Istennel való szeretetkapcsolat megéreztetése.

A közös élményeket nyújtó tevékenységek során, az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása

Óvodánk missziós feladata, hogy az óvodai rendezvényeken, a közös imádságok, a közös élmények által a családok minél jobban bekapcsolódjanak a katolikus hitéletbe.

Nevelői feladat:

- A teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása a gyermekekben.
- A keresztény értékek, és hagyományok átörökítése, meghonosítása.
- A biztonságérzet elmélyítésével megtapasztaltatni a gyermekekkel a személyükre irányuló tiszteletet, megbecsülést, elfogadást.
- A hitre nevelés átszövi óvodai életünket, mely naponta megnyilvánul az óvodai légkörben, a köszönési módban, a mindennapi meghitt percek során, a délutáni pihenés előtti imában, fohászban, az étkezés előtti és utáni imádságban, ünnepeinkben, hagyományainkban.
- Jól megválasztott bibliai történetek olvasásával segítse a gyermekek vallásos ismereteinek bővülését.

Az egyházi ünnepek kiemelkednek mindennapi életünkből, előzményei és emlékei illeszkednek a gyermekek természetes életrendjébe. Megerősítik a hagyományokat és a közös élmény erejével fokozzák a közösséghez tartozást. A gyermekek megtapasztalják az ünnepre készülődés, a várakozás örömét. Mindig hazavisznek egy „darabot” az ünnepből egy játék, egy szimbolikus tárgy formájában, ezzel is elősegítjük, hogy a család is részesévé váljék az óvodai élményeknek.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- Tudjanak a gyermekek keresztet vetni, rövid fohászt elmondani, imádkozni.
- Ismerjenek vallásos énekeket.
- A megtapasztalt szeretet és a gyermeki tevékenységek által alakuljanak ki pozitív tulajdonságaik.
- Alakuljanak ismereteik az egyházi ünnepekről, vallásos élet hagyományairól, szokásairól, eszközeiről.

5. 2. A JÁTÉK

„A játék

... Az különös
gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható...”

(Kosztolányi Dezső)

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége.

Óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

A gyermekek életét óvodánkban úgy alakítjuk, hogy az méltó színtere legyen a játéknak. Életünk első öt évének eseményeit elfelejtjük, elveszítjük. Nem így a játék hasznát, hatását! A játék témái-tartalma is elvesznek az emlékezetből, de a nyomukban járó élmények, érzelmek, hangulatok valamiféle „rejtett tudás” formájában megmaradnak egész életünkre, megmarad a világ szeretete, amit a játék alakít bennünk.

A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, amelynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelkedő jelentőségű tájékozódó tevékenységgé, ami egyben közlés is, mert a játék során kivetülnek olyan tartalmak, amelyeket élőszóban a gyermek nem tudna kifejezni. Kommunikáció is, mert a játszó gyermekek a játék révén értik meg egymást, jóval gazdagabb tartalommal, mint a beszédben.

Játék közben szorongások, indulatok, feszültségek, vágyak dolgozódnak föl, a külvilágból nyert tapasztalatokba ágyazva, elrendeződnek, megoldást nyernek. A játékos megoldás azonban mást jelent, mint a való élet folyamataiban elérhető bármilyen megoldás, és éppen ezek az eltérések jellemzik a játékot. Minden játékfolyamat a feltételelességek szintjén valósul meg, a „mintha” helyzetek sorozatában. Ezek a feltételelességek azonban legtöbbször a reális, a valódi helyzetekkel, vagy azok részleteivel együttesen jelennek meg. A játékra ez a kétsíkúság a jellemző. A játékos tárgyi szimbólumokban is ez fejeződik ki. A szerepek szimbolikus mivolta is ilyen – az anyaszerep a családi játékban csak addig érvényes, ameddig a játék tart. Az érzelmi átélés ellenére tudja a gyermek, hogy nem igazi.

Ez a játéktudat jelensége. A kétsíkúság a valódi és a feltételes helyzet együttese, felismerhető a gyermekek építő játékában is; hosszan készítik, rakják, bonyolult műveletek eredménye lesz, de mégsem hiszik a gyermekek igazinak. A játékos kétsíkúság alakulása: a valódi élethelyzeteket, csak úgy lehet a játékban újra alkotni, ha „feltételezésekre”

bocsátkozunk, melyek azonban – a kiinduló valósághelyzetekhez viszonyítva – rögtönzések improvizatív módon jelennek meg a játékban. A „mintha” helyzeteket nem kötik a valóság törvényei, fiktívek, rögtönzések.

Ugyanakkor mégsem szakadnak el teljesen a valóságtól, hiszen a játék talaja, egyik létrehozója maga a valóság, a reális élet törvényei, tényei. Így szerveződnek a játékfolyamatok, a szabályszerűségek és az improvizációk együttesével.

Minden játéknak van valamilyen szabálya, a játék jellegétől függően, mert a gyermekek ragaszkodnak a valósághoz, abból alkotnak szabályokat: „ezt így szokták”, „ilyen az igazi is”, de ezek a szabályszerűségek a fikciókkal együtt jelentik a játék igazságát.

A szabályok és rögtönzések együttesen a szabályjátékokban még pontosabban nyomon követhető, mert ezek a szabályok készen adóttak, nem a gyermekek találják ki ezeket. A szabályokhoz való alkalmazkodás során létrejövő véletlenszerű események jelentik ezeknek a játékoknak is a valódi értékét, izgalmát. Szabály kell ahhoz, hogy sok véletlenszerű esemény élményét élhessük át.

A játék időszerkezete tehát úgy alakul, hogy egyetlen játékfolyamaton belül, gyakran keverednek a legkülönbözőbb játéktémák és játékmódok, aszerint, hogy a tartalmat hogyan bonyolítják, improvizálják a gyermekek. Így a játék többszólamú lesz. Megfigyelhető, hogy egyetlen játszócsoporton belül többféle jelentést tulajdonítanak ugyanannak a tevékenységnek – együtt játszanak, csak másféleképpen, pl. egyetlen építményt néhány gyermek autóbusznak tekint, mások villamosnak, megint mások lakásnak nevezik, amiben éppen bújócskáznak. Mindezek ellenére egyetlen játékfolyamatnak tekinthető, mert a játszócsoport mindvégig együtt marad, együttműködik, csak időről időre megszakítják tevékenységeik folytonosságát, időlegesen kilépnek a megkezdett folyamatból, hogy rövidesen visszatérjenek rá.

A játék sajátos időszerkezetének másik megnyilvánulása az, amikor a gyermekek tevékenységei előzmény és következmény nélküliek, nem ragaszkodnak az ok-okozati összefüggések realitásaihoz. (Ilyen helyzetek, pl. amikor a gyermekek megetetik a babájukat anélkül, hogy fontosnak tartanák előzőleg főzőcskét játszani vele.)

A gyermeki játékokat a korábbi élmények táplálják, amelyek csak töredékesek, hiszen a gyermeki világlátás sajátosságai szerint keletkeznek.

A gyermekben természetes feszültségeket okoz az, hogy a környező világ jelenségeit nem érti meg teljesen, mert mindig marad valami meg nem emésztett, életkorából és élményeiből adódó hézagosság. A jelenségek játékos újraalkotása folyamán a hiányzó elemeket pótolják a gyermekek a „mondjuk hogy” fikcióival.

A játékból hiányoznak a cselekvések adekvát velejárói is, pl. a játék karddal vívók nem haragszanak egymásra, nem igazi ellenségek, ellenkezőleg, boldogok, hogy vívást játszhatnak egymással, de még csak nem is győzik le egymást.

Míg játszanak, indulat fűti őket, de ugyanakkor érvényes marad az addig érzett barátság is. Így lesz kettősértelmű a játékfolyamat időszerkezete is.

A játékfolyamatokra jellemző még az idő sűrítettsége is. Egyes események játékos ideje sokkal rövidebb, mint amennyi ugyanannak az eseménynek a valódi időtartama lenne.

A gyermekeknek a „jelentéktelen” dolgok is lehetnek fontosak, eljátszani valók, ha az élményeik úgy motiválják: pl. az autóst játszó gyermekek jobbra, balra „dőlnék” a kanyarban és ezzel ábrázolják a száguldást, míg a felnőtteknek a sebesség forgalma egészen mást jelent, nem ezt a külsőséget. A játék kétsíkúsága (a feltételes és a reális helyzetek együttes) tehát időszerkezetében is megnyilvánul. A gyermekek tudják, hogy nem lehet egy perc alatt megérkezni Budapestre a szék-autóval, játékukban mégis elegendőnek tartják egyet-kettőt berregni, és máris ott lenni. Jelképes szimbolikus idő ez, a játékszerek és szerepek jelképiségéhez hasonlóan.

A játék kettős értelmes nem csak az időszerkezetében nyilvánul meg, hanem a térbeli elhatárolódásában is.

A játékfolyamatok meghatározott helyeken zajlanak (a gyermekek határozzák meg!) megnevezett, elkülönített helyeken, amelyeken belül a játéknak a saját szabályai érvényesek. Időleges világok ezek, amelyek egy önmagába befejezett cselekmény színteréül szolgálnak, pl. a gyermekek a babás játékukat székekkel körülkerített helyen játsszák, ahová nem léphet be más, de a játékosok is csak meghatározott helyen, szabályok szerint. Játékos feltételezettséggel víznek, tónak nevezik, a kockákkal körülkerített helyet, szőnyeg és ez a megjelölés, elkülönítettség addig érvényes ameddig a játék tart. Ugyanakkor a játéktudat szintjén bánnak ezekkel a játékterekkel, széket kérnek lakásuk bekerítésére, s amíg készen nincs, nem is nevezik falnak.

Minden játéknak meghatározott helye van, fiktív tér, amelyhez a gyermekek a realitások tudomásulvételével alkalmazkodnak: pl. „fejesugrást” mondanak – játszanak, de azért lábujjon „ugranak a vízbe”.

Játékos cél – öncél – lehet maga a játékfolyamat megalkotása. A játék célszerűtlen – célszerűsége szoros kapcsolatban van kettős értékével, mert a valóság szempontjából ugyan céltalan a játék, de a fikciókkal együtt értékes eredmények keletkeznek s ilyen értelemben nem a célját, hanem a cselekvés örömteli folyamatát hangsúlyozzuk. A játék nevelőértéke tehát az, hogy a játszóknak szándékai (vágyak, óhajok, feszültségek) feltételesen bár, de megvalósulhatnak. A töredékes élmények, hézagos tapasztalatok az újraalkotás

folyamatában szerkezetileg befejezett egészzé állnak össze a játék törvényeinek keretében s ez a folyamat csak a legmagasabb szintű alkotótevékenységhez hasonlítható!

A játék haszna, hatása mindaz a feszültségcsökkentés, amely a játékfolyamatban gyakran úgy valósul meg, hogy a gyermekek a feszültségeket még csak fokozzák, szabályokkal nehezítik, valósággal vészhelyzeteket hoznak létre, hogy a megoldás boldog élményét minél jobban átélhessék.

A játék folyamatát semmihez sem hasonlítható öröm kíséri!

A játékban úgy oldódnak meg a feszültségek, hogy nem szükségleti kielégülést hoz létre, hanem feszültségcsökkenést eredményez. A játék öröme a sokszoros ismétlés folyamán azt eredményezi, hogy a gyermek megtanul örülni. Az örömképesség igen fontos emberi tulajdonság, amely végigkísérheti az életet, ha jókor sikerül elsajátítani.

Játékörömet jelent maga a cselekvés is, de szimbólumok szintjén még fokozottabban. A játékok szabályszerűsége mellett kialakuló rögtönzött események a meglepetés örömét okozzák a gyermekeknek. A játszóknak nem is tudják előre, hogy egy-egy cselekvésük mit eredményez majd, hiszen az élmények és tapasztalatok alapján csak annyit látnak előre, amelyeket szabályokba foglaltak. Mindehhez járul még az az öröm is, hogy ezeket a gyermekek saját maguk idézték elő. Örömet jelent még továbbá, az átalakulás – átalakítás élménye a játékban. Az egyes játékszerek, eszközök és szerepek más jelentést kapnak játékban, mint ami addig volt nekik. Így lesz a fazékfedőből kormánykerék, a madzagból villanyzsinór, Petiből kutyus.

Míg a játék tart, érvényes marad az átalakulás és az öröm csak fokozódik, ha a játék sodrásában az addig megnevezett tárgy újra és újra más jelentést kap, a játék többszólamúsága értelmében. Mivel a tárgyak és a szerepek maradéktalanul betöltik játékbeli szerepüket, feltételesen bár, de a gyermekek olyan tapasztalatokat szereznek a játékos átalakulásokban, hogy a dolgok megváltoztathatók. Tárgyi eredmény nélküli tapasztalat ez is, de az alkotó ember arculatának kibontakozásában nagy szükség van az ilyen tapasztalatokra.

Mivel a játékban sohasem csak egyetlen alternatíva van, hanem sok, ezért hatásában kreatív tulajdonságokat fejleszt a gyermekekben.

A játék személyiségformáló hatásai között kiemelkedő szerepet játszik katartikus jellege, amely szintén örömforrás. A gyermekek fejlődése során az élettel együtt járó természetes feszültségek mellett gyakran keletkeznek olyan feszültségek is, amelyek az egyéni sorsok sajátosságaiból erednek: sérelmek, igazságtalanságok, bánatok, amelyek a játék oldó hatása nélkül fölhalmozódnak és tartós sérülést okozhatnak a személyiségben.

A játékos megoldás eredményeképpen itt sem a tények változnak meg, hanem az oldódás és megkönnyebbülés élménye megedzi a gyermekeket és ez az edzettség lesz maradandó.

A játék személyiségformáló hatása jelentős valóságismeretet is hoz. Játék közben sok olyan objektív jelenséggel találkozik a gyermek, amellyel játékon kívül nemigen. Pl. ha azt mondják a gyermekek a székből készült autóra, hogy gyorsan megy, akkor tudják a legjobban, hogy nem mozdul valójában, azért is kell szavakkal hitelesíteniük. Ezen a problémán nem gondolkoznának játék nélkül.

Mivel a játék a gyermekek első közösségi tevékenysége az óvodában, azért nagy szerepe van a társas kapcsolatok fejlődésében, az együttműködés, az alá- fölé rendelés folyamatában. Az együttes tevékenység a közlés, a megbeszélés igényét elégíti ki és mindez a játékban sajátosan gyermeki szinten valósul meg. Utánozzák egymást, kölcsönösen kapcsolatokat építenek ki egymással, összedolgoznak, tehát olyan közösségi magatartást gyakorolnak, amelyek későbbi életük folyamán is fontosak lesznek – és ehhez kínál jó előgyakorlatokat a játék.

Az együttjátékos közösségek továbbra is fennmaradnak, ha a játék már befejeződött, mert a játék hatása nem múlik el a befejezéssel.

Célunk:

A játék által a keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

A játéktevékenységek örömteli átélésével a gyermek egész személyiségének fejlesztése.

Az indirekt játékirányítás módszerével a hosszantartó és zavartalan szabad játék alakítsa

Az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtése,

amely alap, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus szerepjátékhöz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz, a barkácsoláshoz, a bábozáshoz, dramatizáláshoz

Játékfajták:

Az óvodás gyermek legjellemzőbb játéka a **szerepjáték**, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. Tükrözi a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit és az ezekhez fűződő érzelmeit, kifejelett formáját általában az óvodáskor végére éri el.

Gyakran kapcsolódik a többi játékfajtaival: a gyakorló, a mozgásos játékkal, az építő, konstruáló játékkal, a szabályjátékkal, bábozással, dramatizálással, barkácsolással. A **gyakorlójáték** során a véletlen mozgásból és cselekvésből fakadó siker ismétlése készíti a

gyermeket. Sokféle eszközt biztosítunk, hogy megismerkedhessenek különböző eszközök, játékok tulajdonságaival.

A **mozgásos gyakorlójáték** során megismerkedik saját testével, képességeivel, így a begyakorolt mozgásokból koordináltabb mozgásformák jönnek létre.

A mozgásos játékoknál fontosnak tartjuk a gyermekek mozgásigényének, manipulációs vágyának kielégítését. Ehhez biztosítjuk a megfelelő mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat.

A szerepjátékhoz gyakran kapcsolódik a gyermekek **építő, konstruáló játéka**. Sokszor több napon keresztül is szívesen játsszák ugyanazt. Igyekszünk az építőjátéknak állandóhelyet biztosítani a csoportszobában, a kisebb, mozgatható bútorokat is bevonhatják játékaikba.

A **szabályjátékok** egyes fajtái főként a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeit fejlesztik. A mozgásos szabályjátékok ismertetése az Ének, zene, énekes játék, ill. a Mozgás c. fejezetben megtalálhatók. A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A gyermekek akár nyernek, akár veszítenek, a szabályjátékokban is tanulják a helyes magatartás alapvető formáit: szerénység, mértéktartás, öröm egymás sikerének, segítőkészség...

A **bábozással, dramatizálással** szabadon választott módon gazdagíthatják a gyermekek a szerepjátékot. A kellékek elől maradhatnak, hogy más témájú szerepjátékban is felhasználhassák azokat, hiszen az esztétikus textíliák, kellékek mind elindító lehetnek egy-egy új kezdeményezésnek, spontán „mintha”-játéknak. Fontosnak tartjuk a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenlétét és helyét.

A **barkácsolás** során a szerepjátékhoz szükséges játékszereket, játék-kiegészítőket alkotnak a gyermekek. Ehhez az anyagokat részben a gyermekekkel közösen gyűjtögetjük a séták, kirándulások során, részben pedig az óvónőnek kell gondoskodnia róluk.

A gyermekek a szerepjátékuk témáját és tartalmát a gyermekek önállóan határozzák meg, hiszen a kívülállók nem ismerhetik a gyermekek belső indulatainak, élményeinek milyenségét.

Minden játékfolyamatban megfigyelhető, hogy két szakaszban bonyolódik le. Az első szakasz a kezdés ideje, a hely és az eszközök a lehetőségek megkeresése, kipróbálása. A szerepjátékban ebben a felderítő-kereső szakaszában nincs tennivalója, feladata az óvónőnek – sőt soha nem próbáljon szerepjáték-témát ajánlani a gyermekeknek, mert ezzel magakadályozná a szabad képzettársítás működését, a gyermekben alakuló-épülő belső késztetéseket.

Előfordul az is, hogy a gyermek kereső magatartása hosszabb ideig is eltart, - nagyon fontos, hogy ezt zavartalanul tehesse. Minden gyermeknek joga van nem játszani is, ha úgy alakul. A tartósan tétlen gyermekekkel az óvó néni szabályjátékokat játszik, rajzolgatnak, gyurmáznak együtt.

A játékfolyamatok második szakasza az, amikor a játék tartalma mintegy kibomlik, árad, és gazdagodik aszerint, hogy milyen belső és külső élmények táplálják, és hogy milyen eszközöket találnak.

Ebben a szakaszban az óvónőink feladata, hogy az eszközök, a körülmények megteremtésével támogassa a gyermek játékát. Ezt úgy teheti legjobban, ha figyelemmel kíséri a gyermekcsoport tevékenységét. A megfigyelésekből hasznos tapasztalatokhoz jut: megismerkedik az együttjátzó csoportokkal, a játszás mikéntjével, hogyanjával, - elméleti tudását kiegészíti ezekkel a tapasztalatokkal, hiszen két egyforma játék helyzet nincs, tehát van mit megfigyelni, tanulmányozni.

A szerepjátékot játszó gyermekek gyakran alkotnak játékszereket is, a kifejezés szándéka nyomán úgy, hogy a meglévő játékszerekből újszerű módon összeszerkesztik a szükséges kellékeket.

Különös figyelmet érdemel az egyedül játszó gyermek. Ha nem is olyan gyakori jelenség, mint az együtt játszás, az egyedül játszás semmivel sem értéktelenebb.

Minden játék helyzet egyedi történés, tapasztalatok, hangulatok, élmények nyomán, s mivel a játékok témáját-tartalmát a gyermekek maguk találják ki, értelemszerű, hogy a játszótársak tekintetében is önállóak, szabad választás kérdése ez is.

Az óvónő játékot támogató tevékenysége közé tartozik az esetleges konfliktusok kezelése is. Előfordul, hogy a többiekhez csatlakozni kívánó gyermeket a játszócsoport nem fogadja be, elküldi. Közvetetten sokat tehet az óvónő, az ilyen helyzetekben. A gyermek „tekintélyét” kell ilyenkor megnövelni, amire a többiek fölfigyelnek.

Igyekszünk megismerni a gyermekek otthoni játékfeltételeit, szükség esetén tanácsainkkal segítjük a szülőket. A gyermekeket arra ösztönözzük, hogy saját és óvodai játékaikra is vigyázzanak, ha ezek mégis meghibásodnak, kisebb javításokat közösen is elvégezzük.

Nevelői feladatok

- Nevelőmunkáját hozzáértéssel, mély beleéléssel végezze a szerepjáték értékeinek megőrzése érdekében.
- Az óvodapedagógus az óvodai életet úgy alakítsa, hogy az méltó színtere legyen a játéknak
- A játék feltételeinek megteremtése, az idő a hely és az eszközök tekintetében.
- A játék kibontakozásának elősegítése, a legfontosabb játék feltétel, a jó óvodai légkör megteremtése
- A gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.
- Lehetőség biztosítása a tevékenységekre, viszonylagos cselekvési szabadság biztosítása, mely alapján a gyermekek belső késztetéseik alapján játszani kezdenek.
- Szoktassa rá a gyermekeket, hogy a játékeszközöket ne vegyék el egymástól, ne rombolják le mások építményeit, ne veszekedjenek.
- Kísérje figyelemmel a játék helyzeteket, a konfliktusok, veszekedések alkalmával közvetlenül avatkozzon be a játékba.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére

- A gyermekek képesek legyenek a társakkal való együttműködésre /szerepek elosztása, egymás ötleteinek elfogadása.../
- Tudják elfogadni a játékszabályokat, a játék által kívánt egyéb kööttségeket.
- A siker és a kudarc megfelelő elviselése.
- A játékhoz szükséges megfelelő játéktér önálló kialakítása.
- Játékukban dominánsan jelentkezzen a szerepjáték.
- Legyenek képesek egyéni ötletekkel a különböző anyagok, eszközök, játékok kombinált alkalmazására.
- Váljanak igényessé alkotásaikkal szemben.

5. 3. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

*„Az élmény kapcsol minket a valósághoz”
(Rajnai Nadinka)*

A gyermek a játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során tanul. Ebben a folyamatban az óvónőink az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követik és segítik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból következik, hogy a gyermek cselekvésein, érzékszervi mozgásos tapasztalásos észlelésen keresztül tanul.

A tanulási folyamatot az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formában, szervezeti és időkeretben valósítjuk meg.

A gyermeki tevékenység motorja a játékkedve, a mozgásigény, az utánzási vágy. A környezetében lévő ingerek aktivitásra készítetik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket szerez, készségei, szokásai gyarapodnak, tanul.

Ebben az önkéntelen tanulási helyzetben a gyermek ismeretei bővíthetők. A gyermek a folyamatban többször átéli, tanulja mikor, miként figyeljen a környező világra és belső jeleire. Érzékenységgel, érdeklődéssel fordul az őt körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, tevékeny aktivitását a felnőtt megerősítő, elfogadó viselkedése befolyásolja, ismétlésre készíti. Ebben az életkori szakaszban a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez ez az érzelmi fogékonyság szolgál alapul.

A gyermeket az ismeret- és tapasztalatszerzésben, az értelemben megnyilatkozó kíváncsiság hajtja egyre mélyebb felfedezések és megismerések felé. Ezek sokszínűségéből alakul a képszerű, szemléletes gondolkodásra, mely lassan a fogalmi gondolkodásba megy át.

A gyermek, játékos, spontán és tervszerű tanulási folyamatában meghatározó az óvónő harmonikus, nyitott személye, beszéddel társuló tevékenysége, amely segíti a gyermek örömteli részvételét, megnyilatkozásait, belső mozgatórugóit és annak gondolati közléseit.

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre.

Programunk a hagyományos tevékenységformákat a keresztény népi hagyományörzésből, a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja.

Gyermek és felnőtt a közösségben gyakorolja a tanulás, elsajátítás sokféle lehetőségét, itt kap élményt arról is, hogy egy olyan közösséghez tartozik, amelyik sokféle módon nyilvánítja ki, hogy Isten szeretetében és vonzásában szép, értelmes és tartalmas emberi életet lehet élni.

Célunk:

A tevékenységekben megvalósuló tanulás elsődleges célja a gyermekek kompetenciájának fejlesztése, mely által az érzelmek kinyilvánítására motiválunk.

A sokszínű, változatos, játékos, cselekedtető elemek által a gyermeki személyiség egészének fejlesztése

Az egyéni adottságok figyelembe vételével, minél több spontán szerzett tapasztalat nyújtása

A felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése

Tehetségigéretre utaló tulajdonságok esetén a gyermekek nagyobb figyelemmel történő fejlesztése, a spontán alkalmak kihasználásával, illetve tudatosan és célirányosan.

Nevelői feladatok

- Az óvodapedagógus a tanulást támogató körülményekben, a megfelelő motiváltság eléréséhez építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, fejlettségi szintjére, ismereteire.
- Teremtsen elfogadó, megerősítő légkört, amelyben a gyermek számára az önkéntelen tanulás lehetősége az egész nap folyamán adott.
- Pozitív megerősítéssel, dicséréssel ösztönözze a gyermeket a kívánt viselkedés elsajátítására.
- Az óvodapedagógus tudatosan építsen a személyre szabott, pozitív értékelés motiváló hatására.
- Mindenkor a játékos tapasztalatszerzés, a felfedezés lehetőségeinek biztosításával, a gyermek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembe vételével szervezze a tevékenységeket.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- A gyermekek cselekvéseik közben, érzelmeiken át, szerezzenek készségeket, jártasságokat, egyéni adottságaikhoz mérten. Ezek által
- Fejlődjenek kompetenciáik, értelmük, intelligenciájuk.
- Jellemezze őket gyakori kérdés, a környezetváltozásaira való felfigyelés, képzelőerő és eredetiség.

5.4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC

*Ha nem ültetjük el a zene szép magvát
a legzsengőbb korban, később hiába
próbálkozunk vele: ellepte a lelkeket a
gyom. Van e szebb hivatás, mint új kertbe
az első jó magot vetni?"*

(Kodály Zoltán)

Az ének a szív külső hangja, melyben ott van a bánat, az öröm, az alkotó vagy éppen játékos kedv, amely a közösség szeretetén gyógyulhat, vagy serkent a társas együttlét öröme felé.

Óvodánkban az éneknek mindenütt helye van, egyrészt a gyermek spontán kezdeményezésére épül, másrészt az óvónő kezdeményezésére. Sok lehetőség van a próbálkozásra, ismétlésre, utánpótlásra, önállóságra. Az óvodapedagógus ezáltal meg tudja valósítani az egyéni fejlesztést.

A katolikus óvodaként, hazánk ősi kultúrájából is megajándékozhatjuk a gyermeket, Óvónőink tudatosan használják fel a népzene által hagyományozott kincseket, a gyermeki lélekhez közel álló cselekményes: természetéről, állatokról, virágokról, emberekről, stb. szóló dalokat, melyek a gyermeki fantáziát, és az érzelmi nevelését segítik. Az ének zene énekes játék, tánc, mint tevékenység magába foglalja az anyanyelvi fejlesztést is: hiszen nagy hatással van a gyermekek nyelvi- kommunikációs képességfejlődésére is

A magyar népi hagyományokon alapuló énekes játékok az óvodai nevelés és a gyermeki személyiség alakításának értékes eszközei. Az énekes játékok egyben dramatizálások, melyek által bővül a gyermekek szókincse, fejlődik beszédtechnikájuk, a beszédhibák pedig javulnak.

Az énekes játékok valójában szabályjátékok, amelyekben szabályok határozzák meg a játéktevékenység megkezdésének módját, menetét és befejezését. A játék jellegéből következik, hogy az adott szabályoknak megfelelően kell viselkedni, hallgatni a játékvezetőre, meghatározott módon segíteni egymásnak. Az énekes játékok egyben dramatizálások, melyek által bővül a gyermekek szókincse, fejlődik beszédtechnikájuk, a beszédhibák pedig javulnak.

A szabályjátékok cselekvéseit a gyermekek nem megalkotják, hanem elvállalják. Játék közben itt is, mint a szerepjáték során megvalósulnak a szabályok melletti véletlenszerű

események – nincs két egyforma eljátszás! – ezek adják a varázsát ennek a játéknak gyermeki személyiség alakításához, a vonzerejét, az értékes tartalom mellett.

Az énekes szabályjátékok cselekménye a magyar népi hagyományok nyomán felölelik az emberi élet főbb eseményeit, ember és természet viszonyát szimbolikus megjelenítésben, dramatikus formában. Mindezek sajátosan gyermeki szinten valósulnak meg az énekes játékokban. A szerephez való beleélést a dallam és ritmus is segítik, amelyek szintén a gyermekek természetes életelemei.

Ezek a játékok alkalmasak arra, hogy bizonyos műveltségteremtő tartalmakat közvetítsenek, a szabályokhoz való alkalmazkodás során, indirekt módon. Elsősorban olyan emberi kapcsolatokat tanulnak, gyakorolnak, amelyek nemcsak a jelen életükben való eligazodást segítik és teszik biztonságossá, hanem a jövőjüket is befolyásolja.

Az énekes játékokban a keresztény értékek is megvalósulnak az igaz emberség szintjén, a másik ember iránti szolidaritás, segítségadás, szeretet és együttműködés értékei, amelyeket önfegyelemben, a játék rendezettségében gyakorol a gyermek. Jó, hogy megtanulja az emberszeretetet – a legjobb életkorban – mert csak ez az út vezet el az Istenszeretethez.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy minél többféle értékes énekes játékot ismerjenek meg gyermekeink.

Legszebb feladatunk a zenei anyanyelv elsajátíttatása. A dalanyag kiválasztásánál óvodapedagógusaink törekednek a gyermekek fejlettségének megfelelő hangterjedelem megválasztására, a hallás, a ritmusérzék és éneklési készség fejlesztésére. A zenei élményen és a mozgásokon keresztül az esztétikai nevelésre. A gyermekek tempó, érzék, hangmagasság és hangszín iránti fogékonyságukat is fejleszti. Kialakul zenei érdeklődésük is – mindezek maradandó.

Az ölbéli játékok fontos szerepet kapjanak a befogadás időszakában, a gyermekek biztonságérzetének, a bensőséges, gondoskodást nyújtó kapcsolat megteremtésének érdekében.

A mondókák, kiszámolók választékos kifejezései, grammatikai megoldásai a zenei ritmusokon keresztül segítik a kommunikációs és gondolkodásbeli tulajdonságok fejlődését. Tempó érzék, hangmagasság és hangszín iránti fogékonyságukat is a játék, a játszás fejleszti. Kialakul zenei érdeklődésük is – mindezek maradandó műveltségteremtő tartalmakat jelentenek.

Célunk:

A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése ölbeli játékokkal

A gyermekek zenei élményhez juttatása.

Az énekes játékok által a gyermekek esztétikai fogékonyságának formálása

A zene az énekes játékok megszerettetése, a szép, tiszta éneklésre való szoktatás.

A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.

A zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása.

A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése. A gyermekek zenei emlékezetének fejlesztése, nem csak a gyakorlás során, hanem a ráismerés örömeiben is.

A gyermekek életkori sajátosságának és hangmagasságának megfelelő vallásos tartalmú dalok éneklése.

Az ének-zenei fejlesztést óvodánkban az óvónő által szervezett, - kötött tevékenység formájában valósítjuk meg, hetente egy alkalommal. Ezen kívül igyekszünk kihasználni minden kínálkozó alkalmat éneklésre, énekes játékok játszására, csoportszobában, szabadban egyaránt.

Nevelői feladatok:

- Az óvónő teremtsen a közös éneklés során lelkes hangulatot, igazi élményt.
- Kifogástalan előadással őrizze meg a játékok zeneiségét, mind az intonáció, mind a hangmagasság tekintetében.
- Az óvodapedagógus az énekes népi játékok mellett válogasson a kortárs művészeti alkotásokból is
- Teremtsen minél több lehetőséget a gyermekeknek, a környezet hangjainak megfigyelésére
- A szabad játék alatt adjon lehetőséget a zenére történő mozgásra, táncra is.
- Bátorítsa a gyermekeket dallamok, ritmusok, dalszövegek kitalálására
- Saját dalgyűjteményt állítson össze

Zenehallgatás

Az óvodánkban a zenei élménynyújtásnak legszebb eszköze az emberi hang. Nagy élmény jelent a gyermekeknek az óvónő szép éneke. Ez fokozható még azzal is, ha két óvónő együtt énekel, muzsikál (pl. egy kánon, vagy kétszólamú részlet bemutatásakor). A zene varázsának megérzéséhez több időre van szükség, tehát az óvó nénik többször is elénekelik a dalt.)

A zenei nevelés szerves részét képezik a hangszerek, melyeket a gyermekek használnak. Igazi öröm, amikor minden gyermek együtt zenélhet.

Az óvónőink hangszerei közül az óvodások hangjához legjobban idomuló hegedű mellett a furulyát, a xilofont és a metallofont tartjuk a legalkalmasabb a zenei élménynyújtáshoz.

A zenehallgatás anyagát többnyire a népdalokból, kortárs művekből és a nagyobb egyházi ünnepekhez kapcsolódó népénekek közül választjuk.

A szülőkkel közösen szervezett programokon is törekszünk az együtt éneklésre, hiszen óvodánk egyik lényeges feladata, hogy újra felfedeztesse a szülőkkel, gyermekekkel a magyar nép népi és keresztény ünnepeit, hagyományait, azok belső tartalmát, esztétikáját.

Óvónőink kamarakórusa többszólamú művek éneklésével igyekszik a közös ünnepeket és rendezvényeket emlékezetesebbé tenni.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Gátlások nélkül, önállóan is merjenek és tudjanak énekelni.
- Ismerjenek fel dallammotívumokat, tudjanak dallamot, ritmust és táncot, mozgást rögtönözni.
- Játszanak szívesen zenei játékokat
- Élvezettel figyeljenek a zenehallgatásra.
- Ismerjék fel a hangszerek hangját, szívesen játszanak az óvodai hangszereken
- Alakuljon ki zenei érdeklődésük

5. 5. VERS, MESE

A mese a világról való ismeretek gazdag tárháza, mert alapvető és az egész emberiség számára közös érzelmek, értékek fejeződnek ki benne. A külső világ megismerésének sajátos eszköze, lehetősége és nemcsak az óvodás életkorban! Mese ugyanis eredetileg és lényegileg emberi közösségek műfaja volt, ahová természetesen a gyermekek is beletartoznak.

A népmese az emberiség ősi kultúrkincsei közé tartozik, akár a népdal, a mesék is a természet törvényei szerint építkeznek, mert az ezeket alkotó ember maga is része a természetnek, amelyet meg kell ismernie, mert benne él.

A mese közösségi alkotás, mint a világ sajátos modellje, a felborult világrend helyreállítását ábrázolja. Ebben az is megnyilvánul, hogy a világ nem csak helyreállt, hanem sokkal emeltebb szintre jutott, mint előtte volt!

A mese olyan általános emberi problémákat vet föl, amelyek mindenütt megtörténhetnek, ahol ember van, földrajzi tértől függetlenül. A földkerekség valamennyi meséje hasonló annak ellenére, hogy az egyes népek közül némelyik sohasem került egymással történelmi kapcsolatba.

Jelen van a mesében a jóság-rosszaság, ártó szándék-segítségadás, veszteség-győzelem, s mindezt szimbolikus formában ábrázolja.

Olyan szélsőségeket mutat be, amelyeket a gyermek is megért, mert gondolkodásmódja alig ismeri az árnyalatokat. A mese néven nevezi a rosszat – sárkány, banya! – és ezzel semlegesíti a gyermekben lévő feszültségeket, félelmeket. A mesében nem csak az emberszeretetet lehet megtanulni, hanem a világ, az anyanyelv, a szülőföld_szeretetét is, mert a világ olyan, hogy helyreállítható, csak küzdeni kell érte és érdemes is. Így a mesének olyan jövőképe van, amiben kifejeződik egyéni létünk szűk határainak kitágítása, meg az is, hogy fontos dolgok várnak ránk az életben. Erre a jövőképre ragadja el a mese a gyermeket is, aki egyéként csak a jelenben él és mese nélkül nem tudná megpillantani a jövőt.

A mese „kettős tudat” amivel a gyermek a mesét hallgatja, átéli, hasonlatos a játéktudathoz, mert az események ugyan magukkal ragadják, de mindig tudja, hogy az csak mese és nem valóság.

Mesehallgatás közben belső képáramlás indul meg a gyermekben – ezek a képek a korábbi tapasztaltok alapján felgyűlt képzetek, emlékképek, amelyek a mese hatására mobilizálódnak, kiegészülnek, elrendeződnek, új értelmet nyernek, új összefüggésben. Így lesz a világ tagoltabb, egyértelműbb, áttekinthetőbb.

A mese örömforrás a gyermekeknek, valamennyi értékének értelmében; együtt izgul a hőssel, azonosul vele, de más szereplőkkel is, a csodás erejű segítőtársakkal. A mese gazdagítja a gyermek belső erőforrásait. Örömforrás lehet még a mesei átalakulás-átalakítás élménye is.

A mese közvetett módon nagyobb távlatokban olyan tanulságokkal szolgál, ami életprogram lehet: Megtudható belőle, hogy a rossz ellenében a jó győzhet, de meg kell küzdeni érte. Olyan üzenete is van, hogy az ember a küzdelmeiben nincsen egyedül. Átékelhető a mesében az önzetlenség, a hűség, együttérzés, emberszeretet.

A magyar népmesekincs bőven szolgáltat anyagot óvodai gyűjteményünkbe, de más népek meséi is gazdag lehetőséget nyújtanak a válogatáshoz.

Óvodánkban olyan irodalmi alkotásokat, műmeséket igyekszünk választani, amelyek szerkezetileg is, tartalmukban is követik a népmesék egyetememes értékeit.

Az óvónőink feladata, hogy használjon ki minden kínálkozó alkalmat a mesemondásra, spontán és szervezett tevékenység formájában is. A mese az élőszo műfaja, tehát az óvodapedagógusaink tudatosan készülnek fel arra, hogy a mese műfaji sajátosságainak megfelelően mondjanak mesét; képszerű kifejezésekkel, egyszerű előadásmódban, apró gesztusok, mimika, a témához igazodó hanghordozással, természetes beszéddel fejezik ki a mese értékeit. Az életkorok különbségeinek nincs jelentősége mesehallgatáskor, mert a mese szerkezeti tulajdonságainak értelmében a gyermek követni tudja az eseményeket, ha a részletekben lesz is valami elvesző, annyit ért meg belőle, amennyit belső képeihez hozzá tud igazítani, s a történet lényege így is megérthető.

A magyar népi hagyományokból válogatott mondókák, kiolvasók, állathívogatók, versek, dúdoló, nemcsak az óvodai életet teszik színesebbé, hanem arra is szolgálnak, hogy a gyermekek a maguk szintjén megismerkedjenek a költészettel.

A mesék válogatása nagy felelőssége óvodapedagógusainknak, mert egyrészt meg kell őriznie a hagyomány értékeit, másfelől ezt a kincset úgy kell közvetítenie a gyermekeknek, hogy jól és helyesen értsék, mert a mese mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond.

A népmeséknél nem kell szó szerint ragaszkodni az eredeti szöveghez, - a könyvben lévő nyomtatott szöveg sem „eredeti”.

A mese fordulataiban, stílusában, előadásmódjában az óvónő saját személyisége nyilvánuljon meg, éppen úgy, ahogyan a régi mesemondóknál.

A mese szerkezete, felépítettsége adott, ezen felül legyen az előadásmód egyéni színezésű

Alapos felkészültség szükséges ahhoz, hogy a mese történéseit alkotó módon adjuk elő, és ha szükséges, az egyes motívumokat változtatni, egyszerűsíteni tudjuk.

Nem kell arra törekednie az óvónőnek, hogy sok mesét mondjon, hanem inkább a jól ismert meséket ismétlje olyan sokszor, ahányszor a gyermekek kérik. Nagy-nagy biztonságérzést, én erősítést jelent a sok ismétlés a gyermekeknek. Az ismétlések során kiválasztódik a „kedvenc” mese, amit a gyermekek újra és újra hallani akarnak. Évente 10-12 meséből álló készlet bőven elegendő. Bábozáskor, dramatizáláskor a mese cselekményének eljátszásán van a hangsúly, kerülni kell a szöveg betanítását, hagyni kell a gyermekeket, játszani a fantáziájukkal, a nyelvvel. A drámajáték elemeit is alkalmazhatja az óvónő.

A mesehallgatást nem zavarhatja fölösleges zaj, kényelmetlen ülőhelyzet. Rászoktatjuk a gyermekeket, hogy mesehallgatáskor mind együtt legyenek. (De ha egy kisgyermek még nem mer, vagy nem akar odajönni a meséhez, csak messziről csendesen figyel, ettől a mesélés még zavartalan lehet!)

A meséhez nem feltétlenül szükségesek a szemléltető eszközök, mert azok a belső képteremtés folyamatát zavarják.

Célunk:

A gyermekek szívesen hallgassanak mesét, az irodalmi élmények aktív befogadjává váljanak.

A nemzeti keresztény tudat erősítése.

A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, a meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, a rímek csengésével.

A könyv szeretetére, olvasására nevelés.

Nevelői feladatok:

- A mese átéléséhez, varázslatához bensőséges körülmények, nyugodt környezet biztosítása
- Teremtsen lehetőséget a mesék ismétlésének dramatizálással, bábozással történő feldolgozására
- A mesélés, verselés, mondókázás során alakítsa a gyermek esztétikai, érzékét, az irodalmi érdeklődését
- Mélyítse a gyermekekben anyanyelvünk és szülőföldünk szeretetét
- Az óvónő kifogástalan nyelvi tudással, példaértékű szép beszédével járuljon hozzá a vers élményéhez
- A verselést – mondókázást alkalomszerűen is szervezze és vezesse
- Tudjon könnyedén, néhány hangon mozgó dallamot rögtönözni e művekhez, amiben aztán a gyermekek is utánozhatják
- Igényesen válasszon a meghallgatásra szánt versekből és mesékből
- Készítsen mese és vers-gyűjteményt

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- A gyermekek – kis segítséggel – legyenek képesek az ismert mondókák, versek, mesék – szóbeli, bábos, dramatikus – felidézésére.
- Tudjanak meséket, történeteket kitalálni, és azt megjeleníteni.
- Alkalmazzák a mesei fordulatokat, kifejezéseket.
- Várják és igényeljék a mesehallgatást és a verselést.

5.6. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

*„Csak arra lenne szükség, hogy a gyermekeknek
elegendő képet adjuk a harmóniáról,
ezzel biztosan megakadályoznánk, hogy
vakká váljanak vele szemben...”*

(Konrád Lorenz)

Az óvodás életkor az igazi rajzkorszak. A gyermekek legalább olyan szívesen rajzolnak, mint játszanak. Gyakran a két tevékenység annyira együttműködik, hogy alig lehet különválasztani. Mindkét tevékenység lényege az, hogy a gyermek a világról való benyomásait, tapasztalatait, élményeit a rajzolásban /mint játékban is/ elrendezi, olyanná alakítja, hogy biztonsággal eligazodjon benne. Ez a rend-rendteremtés azonban a sajátos gyermeki „tudás” alapján történik, nem a felnőttek látásmódja szerint.

Molnár V József következőképpen fogalmaz:

„A kisgyermekben – hasonlóan az ihletett művészhez – a veleszületett adottságok, s a javarészt tudattalan élmények munkálkodnak. Hagyja, hogy eszköze legyen az életet igazító törvénynek, akaratával, nyiladozó értelmével alig tud avatkozni annak megvalósulásában. Rajzai azért mondanak el sokkal többet a világról, mint amennyit föltételezünk róla szellemi képessége alapján.”

Nem logikus rendben figyelik meg a környezetük jelenségeit, hanem azokat veszik észre először, amelyek érzelmileg ragadják meg őket. Ezért aztán lényegtelennek tűnő események, részletek a gyermekek számára jelentősek lehetnek – itt is játékos elemeket figyelhetünk meg, mert abban is érzelmi alapon válogatnak. Mindkét tevékenység közben hasonló képzetáramlás zajlik a gyermekben.

Míg rajzolással fejezik ki magukat, mintegy megnevezik érzéseiket, gondolataikat, de nem csak a tárgyi tapasztalatok képei jelennek meg a rajzokon, hanem a jelenségekhez fűződő viszonyuk is. Ugyanez elmondható a szerepjátékról is, de míg ez cselekvéses-dramatikus formában ábrázolja a gyermek viszonyát a világhoz, addig a rajzban képi ábrázolás formájában van jelen.

E tevékenységek hangsúlyozottan üzenet jellegűek, közlésigényt fejeznek ki. A gyermek „elmond” valamit felnőtteknek, játszótársaknak, de gyakran akár sajátmagának, a megformált alakba öntött képzettársítás jelenik meg bennük.

A gyermekrajzok ezért „elolvashatók” és üzenetük sok mindenről tájékoztatja a felnőtteket. Olyan élmények, ismeretek kerülnek felszínre, amelyekről előszóban nem tudhatunk meg semmit.

Az élmények, belső tartalmak természetesen nem csak pozitív töltésűek lehetnek, hiszen a gyermek rajzaiban kiválóan fejezi ki, nem csak örömét, hanem bánatát, rossz érzéseit, szorongásait és félelmeit is. Ez újra arra a fontos megállapításra utal, hogy a rajz a gyermek beszédeszköze s egyben alapszükséglete is.

A gyermekrajzokon az arányok más értelműek, mint a valóságban, mert a kifejezés hőfoka fölnagyítja az ábrázolt eseményeket, jelenségeket, vagy éppen kisebbiti.

A belső minták nyomán egymás mellé kerülhetnek valós és képzeletbeli események, továbbá egymástól távol lévő sajátosságok.

Több nézőpontot is egyberajzol a gyermek.

Szoros kapcsolatban áll a gyermekrajzok közlő jellegével az, hogy eseményláncokat ábrázolnak, időben egymás után lezajló eseményeket.

A rajzolás a játékszerkészítés egy módja: különösen a rokon műfajokban nyilvánul meg élenkebben. A festés, a gyurmázás, kézimunka ugyanúgy hordozza azokat a tulajdonságokat, amiket a rajz, de érthetőn más az eszközszerúsége. A játékos jelleg ugyanúgy megmutatkozik bennük, sőt gyakran játék-kiegészítőként is előfordulnak. Kézimunka keretében készíthetnek gyermekeink kis ajándékokat, terményekből, dobozokból, egyéb, - közösen gyűjtött termékekből. Ezek a kis ajándékok játékszerként, dekorációként is használhatók.

A kézimunkánál megjelennek a kézi szövés alapelemei a sodrások, fonások, szövések.

Bár égető kemencénk nincs, lehetőség van agyagozásra is. Az elkészült munkákat kiszárítjuk, vagy egy-egy jeles napra készülve kiégettetjük, illetve alkalmanként levegőn száradó gyurmát is használunk.

Plasztilinnel rendszeresen „dolgozhatnak” a gyermekek, ezt variáljuk időnként a só-liszt gyurma használatával, hogy tetszés szerint részt vehessenek a plasztikai alakításban és megismerjék az anyagok alakíthatóságát.

A jeles napi készülődések során a gyermekekkel közösen készítünk lámpást, mézeskalácsot, farsangi maszkot, húsvéti hímes tojást, csákót, papírkardot, pártát stb. az ünnep tartalmának megfelelően.

A tevékenységek során főként természetes anyagok használatára törekszünk. (termékek, textíliák, növények).

- Óvodánkban igyekszünk az alkotó - alakító tevékenység feltételeit megteremteni. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek minden nap rajzolhassanak, játékszerűen, a maguk választotta témák önálló megjelenítésével. Minden csoportban festőállvány is segíti az ábrázoló tevékenységet. Hetente egyszer szervezett- tevékenységben is rajzolnak, festenek, mintáznak, végeznek kézimunkát a gyermekek, ahol a témát az óvodapedagógus adja meg segítséget is adhat, (magyarázattal, emlékekre utalással) de nem kötheti meg a kifejezés tartalmi és formai önállóságát. A heti egy tevékenység tapasztalatait a gyermekek fölhasználhatják rajzos játékaikhoz, szabadidőben, de a spontán készült rajzok tanulságait az óvónő is fölhasználhatja más tevékenységben.

Gyermekközpontú óvodánk egyik fő törekvése a gyermekrajzok tisztelete, nagyra értékelése, mert a gyermekek ragaszkodnak saját munkáikhoz, ezek az önismeret, az önértékelés, az önbizalom forrásai, amelyekben mintegy „önmagukat szemléltetik”.

Célunk:

Az ábrázoló tevékenységek hatásának hangsúlyozása, mert nem a mű, nem az eredmény, hanem maga a tevékenység, és ennek öröme a fontos, ezáltal fejlődik rajzkészségük, alakító-szerkesztő tudásuk, azon kívül a valóság megismerésének kiváló lehetősége nyilvánul meg.

A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodása és annak- az egyéni képességekhez mért- minél magasabb szintű képi kifejezése.

Nevelői feladatok

- Az óvónő mindig építsen a gyermekek természetes érdeklődésére, tevékenységvágyára.
- Pozitív példaadással szoktassa a gyerekeket a biztonságos, takarékos és kreatív eszközhasználatra.
- A mintázás és különösen a kézimunka jellegű tevékenységek során segítsen, hogy a játékszer vagy a kis ajándéktárgy elkészülhessen.
- Ügyeljen arra, hogy minden gyermek hozzájusson a számára megfelelő ill. szükséges eszközökhöz.

- Törekedjen arra, hogy az egyes technikákhoz kapcsolódó megoldások, munkafogások, eszközök megismerésére és gyakorlására minden gyermeknek lehetősége legyen.
- Teremtsen lehetőséget az óvodapedagógus, hogy a gyermekek munkáiban a vallásos témák is megjelenjenek.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- Örömmel és szívesen alkossanak.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- A képalakításban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikra legyen jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Fejlődjön ki szép iránti nyitottságuk, igényességük.

5.7. MOZGÁS

A mozgásos játékok erősítik az egymásra figyelmet, az együttműködési készséget, leszoktatnak az önzésről. A szabálytartás az önuralmat erősíti, alakul az egészséges mozgás öröme, érzelmi hatásokat vált ki, mely által fejlődik a gyermek érzelmi, szociális és értelmi képessége. Harmonikus mozgása hat gondolkodásfejlődésére, találékonyságára és kombinatív képességére.

Óvodánkban a mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete, nem szűkül a testnevelési foglalkozásokra, jelen van a játékban, a mondókás-énekes játékokban, az óvodai élet minden területén. Igen nagy a jelentősége, ezért szükséges, hogy átgondoltan tervezzük és szervezzük meg a gyermekek egész napi mozgástevékenységét.

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermek anyagcseréjét, fokozza a teljesítő képességét. Segíti az új mozgásformák kialakulását, begyakorlását, a mozgásszervek fejlődését. Alakítja a mozgásszokásokat és a játéktudat szintjét.

Célunk:

A különböző szervezeti formák megteremtésével a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítése.

A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása, az egészséges testi fejlesztés.

A szervezet erősítése, az ellenálló képesség alakítása differenciált terheléssel

A helyes testtartás alakítása, a testséma, a mozgáskoordináció és a térbeli tájékozódás fejlesztése.

A mozgás tartalma:

- szervezett mozgás
- spontán mozgás

A szervezett mozgás két formában van jelen óvodánkban:

- *A mindennapi frissítő mozgás.* E mozgások tartalma egy-egy ismert szabályjáték, játékos, utánzó mozdulatok. Igyekszünk arra szoktatni a gyermekeket, hogy a mindennapos testnevelő játékok alkalmával mind együtt legyenek.

- **Mozgás tevékenységet** kötelező formában heti egy alkalommal tartunk. Igyekszünk változatos eszközökkel segíteni a gyermekek mozgásfejlődését, és a tornaszereket folyamatosan fejleszteni.

A sokszínű, változatos testnevelő játékokkal azt szeretnénk elérni, hogy „a gyermekek természetes mozgása fejlődjék. A járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás fejlesztik a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában, felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.”(ONAP 1996.)

Minden óvodapedagógusunk nagy hangsúlyt fektet a nagymozgások, az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára.

Mivel az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlődése az élet első hét esztendejére esik, később már alig lehet korrigálni az elmulasztottakat. Ezért ezek fejlesztését nagyon fontos feladatunknak tartjuk. Az egyensúlyérzék biztosítja az ember térbeli mozgását, de működése nem kizárólag biológiai természetű, az ember szellemi tevékenységével is kapcsolatban van.

Szabad, spontán mozgás

A mozgás tevékenységet, a mindennapos mozgást nagy hatásfokkal egészítik ki az udvarra telepített sokféle, mozgásos játékokhoz alkalmazható eszközök, mászóakák, bújók, melyeket spontán módon minden nap használunk. Kihasználhatjuk az udvar szintkülönbségét, így különböző terepeken gyakorolhatják a természetes mozgásokat.

További lehetőséget adnak a spontán mozgásra az énekes játékok, a gyakori séták, kirándulások óvodánk szép környezetében.

Minden évszak lehetőségeit igyekszünk kihasználni (pl. a téli időszakban csúszkálás, szánkózás, hógolyózás...)

Nevelői feladatok:

- Az óvónő vegye figyelembe a kisebbek állóképességét, az egyes gyermekek terhelhetőségét, a betegségből visszatért gyermekek állapotát!
- Körültekintő szervezéssel törekedjen a játékos hangvétel, a változatos, differenciált mozgásanyag megőrzésére,
- Domináljon a pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta mutató, a jókedvű mozgás.

- A gyermekek ismerjék meg konkrét mozgásos tapasztalataik alapján a mozgással kapcsolatos szakszavakat és ezek a kifejezések épüljenek be szókincsükbe.
- Ügyeljen a balesetek megelőzésére!
- Adjon javaslatot a családnak a szabadidő hasznos eltöltésére!

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére

- A gyermekek mozgása koordinált, összehangolt legyen, az egyedi sajátosságok figyelembevételével.
- Váljék igényükké a rendszeres mozgás, testedzés!
- Legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- Tudjanak térben tájékozódni.
- Tartsák be a szabályokat a különböző versenyjátékokban.

5.8. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

„A természetben élő ember a teremtett világ részeseként, annak minden rezdülését teljes lényével érzékelté – ahogyan teszi ezt ma is minden megszülető gyermek, „csillagocska”.

(Molnár V. József)

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetre kész cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzéseken.

Fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekeink minél előbb és minél szorosabb kapcsolatban kerüljenek a természettel is (növényvilág, állatvilág), hiszen csak a természet megszerettetése, és a vele való barátság kialakítása után tudjuk kapcsolatba hozni őket a természetfeletttel. Az emberiség régebben szinte még együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Tudása nem elvont tények, hanem gyakorlati tapasztalatok és hozzájuk tapadt szokások, szertartások formájában őrződött meg.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés folyamata sokrétű, a gyermek minden cselekvését áthatja.

Tudatosan építünk:

- a gyermek életkori jellemzőire
- a természetben gyökerező tevékenységek, és keresztény néphagyomány-ápoló tevékenységek érzelemfokozó hatásaira

A külső világ megismerésére nevelés meghatározó a gyermekek képességeinek fejlesztésében is. Elsősorban az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség. Egyre jobban megközelítik a később megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Képesség válnak elemi problémák felismerésére és megoldására. Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képessége. Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben, véleménynyilvánításban, fejlődik kommunikációs készségük. A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödi akaratuk, önfegyelmeük. Felébred bennük a felfedezés, tudás öröme.

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jelen névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve
- az időjárás változásaiból fakadó megfigyelések, környezetkialakító munkálatok /pl.: palántanevelés, növénygondozás/
- termések gyűjtése, az óvoda udvarán és környékén
- kis állatok gondozása teremben, udvaron, télen a madarokról való gondoskodás
- jeles napok előtti készülődések
- a rendszeres környezetmegismerő séták, kirándulások

Célunk:

A természeti és társadalmi környezet felfedeztetése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a teremtett világ értékei iránt.

Rácsodálkoztatni a gyermeket a teremtett világ szépségeire.

A gyermekek környezettudatos magatartásának alakítása.

Matematikai nevelés

Óvodánkban igyekszünk megteremteni a spontán matematikai ismertszerzés alkalmait, lehetőségeit.

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika: játékokban párosítanak: csésze-csészealj, ló-lovas, stb. Halmazokat képeznek: baromfiudvar benépesítése, játékválogatás, stb. Ismerkednek a mennyiségekkel, pl. terítéskor, a naposi munka során, társasjátékok játszásakor, stb. Összehasonlító méréseket végeznek, pl. ki ugrott nagyobb, kinek nehezebb a hátizsákja, stb. sorba rendezik egymást, tárgyakat adott tulajdonságok, szabályosságok szerint. A geometriai világból tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokról, pl. különféle építések során, papírnírással, puzzle kirakások alkalmával, stb. A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás tükörképét, festékfolttal tükrös (szimmetrikus) alakzatokat hoznak létre. Gyakorolják a térben és síkban történő tájékozódást.

Környezetvédelmi elvek megfogalmazása

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. Ilyen tevékenységek lehetnek például a madáritató készítés, az esővíz összegyűjtése és az abból történő locsolás, a kertészkedés, az udvargondozás. A gyermekek természethez való kötődését és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket az óvónő a megfigyelések során elmond. Mindezeket irodalmi, zenei alkotásokkal is színesítheti.

Az óvónő az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyermekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell.

Környezetalakítás

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenységet jelent. A gyermekek szívesen részt vesznek a csoport szoba rendjének helyreállításában, átrendezésében, az ünnepek előtti dekorálásokban, díszítésekben. Az óvónő vagy dajka néni által megkezdett munkálatok látványa a gyermeket követésre készíti. Az udvaron, kertben segítenek, a nagyobbak akár önállóan is részt vesznek a különböző tevékenységekben. A veteményesben célszerű olyan zöldségféléket termesztetni, amit a gyermek a mindennapi étkezés során fogyaszt. A virágoskertben a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kapnak (pl.: gyöngyvirág, pünkösdi rózsza, stb.)

A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát. Sokféle alkalom kínálkozik a környezetalakításra.

Nevelői feladatok:

- Szervezzen megfigyelő sétákat, kirándulásokat.
- A gyermekeket juttassa el az óvónő matematikai tartalmú tapasztalatokhoz, melyek által a természeti, emberi, tárgyi környezet megismeréséhez szükséges mennyiségi, alakai, nagyságbeli és téri viszonyokat elsajátíthatja.
- A tevékenységek során az óvónő szerzettessen tapasztalatokat a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról.

- A gyermekek érzelmeiken, cselekvéseken keresztül történő ismeretszerzését odaillő hangulati elemekkel mélyítse (mondókák, gyermekdalok, népdalok, mesék, történetek).
- Segítse elő a gyermekek döntési képességeinek fejlődését
- Ismertesse meg a gyermekeket néphagyományokkal, szokásokkal, keresztény ünnepekkel.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- A természetközelségből fakadó élmények juttassák el a gyermekeket a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyományok tiszteletéhez.
- A külső világ megismerési folyamatában a gyermekek cselekvéseiken keresztül szerezzenek környezetükből ismereteket.
- Ismerjék, szeressék és óvják természeti és társadalmi környezetüket.
- Legyenek alapvető ismereteik saját személyükről, családjukról.
- Ismerjék fel a mennyiségi, téri, alaki és nagyságbeli viszonyokat, alakuljon ki ítélőképességük.

5.9. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

„... Semmi sem teszi a gyermeket boldogabbá, mint a haladás tudata, a legyőzött nehézségek felett érzett öröm és az a munka, mely sohasem lankad, és sohasem rombol”

(Brunsztvik T. EMI.,83.p.)

A munka és munka jellegű tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze, cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége az óvodában dolgozók mintája, példája nyomán. A gyermeki munka tudatos irányítása pedagógiai szervezést, együttműködést igényel, amelyben szükséges a folyamatos, konkrét, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése.

A tevékenység szót a nevelésben nagyon szélesen értjük: beletartozik a gyermek játéka, mozgása, tapasztalatokon alapuló tanulása, munkája, szórakozása, magányos és közösségi elfoglaltsága. A tevékenység fejleszti a gyermek tulajdonságait, képességeit, jellemvonásait. A gyermek a számára pótolhatatlan tevékenységi formából, a játékból sok tapasztalatra tesz szert, ezekből meríti, hogy mit kell tennie, hogyan kell viselkednie az élet különféle helyzeteiben.

A tevékeny élet egyik alkotó eleme a munka. A munkának sokféle lehetősége és árnyalata van az óvodában, melynek örömét az óvónő tudatos, tervszerű, egészen személyre szabott gyermekismerete tesz lehetővé.

Kezdetben a gyermek figyelgeti az óvónő, vagy nagyobb gyermekek tevékenységét, majd kedvet kap az utánzásra. A dicséret, amely fokozza a tevékenység utáni vágyat, egyre több feladat megoldására buzdítja a gyermeket. A munkafolyamat türelmes megmutatása, és értékelése növeli a gyermek kitartását, önállóság felé törését, miközben hozzá szokik, hogy az apró munkákat, feladatokat szépen, pontosan végezze. A gyermek sokszor magától is rájön arra, hogy a többiekkel végzett tevékenységnek, munkának hamarabb mutatkoznak az eredményei, örömei, ezért képes másokkal együtt dolgozni egy feladaton, vagy éppen az örömszerzésért elvállalni egy feladatot.

A gyermekre figyelő óvónő tudja, hogy csak annak a tevékenységnek van nevelő hatása, amely iránt a gyermek érdeklődik, amelyhez köze van, és amelyet épp ezért odaadással, elmélyülten végez. Az a gyermek, amelyik a felnőtt segítségével látja, megtapasztalja munkája értelmét és eredményét, tudatos emberré válik.

Nagyon fontos az óvónővel kialakult érzelmi kapcsolat, a megerősítés motivációja ösztönzi a gyermeket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetése által olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, személyiségfejlődését. Az egyénre szabott munka jellegű tevékenységeket úgy tervezzük, hogy egyeztetjük a cselekvő tanulás célkitűzéseivel.

A munkajellegű tevékenységek tartalma:

- közösségért végzett tevékenységek
- önkiszolgálás
- egyéni megbízatások

Közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák, növényápolás és kerti munka.

A naposság vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép (kötény, stb.) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játékból. A naposi munkát kisebb gyermek is vállalhatja.

A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkához tartoznak: az udvar- és teremrendezés, a játékjavítás, - tisztítás, - készítés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, csoportszoba rendezés, díszítés) a házimunka jellegű tevékenységek (étkezés előtti, utáni teendők).

A növények gondozás valamint kerti munka tevékenységei közben a gyermek megismerkedik az egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, etetés, itatás, stb.) Az óvoda udvarán kialakított kis veteményes- és virágoskert folyamatos munkát igényel ültetéstől betakarításig, ezért fontos a munkafolyamatok megszervezésénél az „erők” tudatos elosztása. A kisebb gyermeket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát. A gyermekek részt vesznek az udvar és a kiskert évszaknak megfelelő rendben tartásában is.

Önkiszolgálás

A gyermeket a saját személyével kapcsolatos teendők végzése közben az egyéni fejlettségének megfelelően kell ösztönözni a tevékenység pontosabb, gyorsabb elvégzésére. Fontos, hogy az óvónő ismerje meg az óvodába lépő gyermek önkiszolgálási szintjét.

A szülőket ösztönzi, hogy a gyermek otthon is gyakorolja az önkiszolgálás és a családért végezhető munkajellegű tevékenységeket.

Egyéni megbízatásokat is szívesen vállaljanak a gyermekek. A megbízásoknál az óvónőnek ügyelnie kell arra, hogy a feladat a gyermek képességeinek megfelelően. Gondosan kell figyelni arra is, hogy ne mindig ugyanazok a gyermekek kapjanak megbízatásokat. Különösen a halk, visszahúzódó gyermeket sikerülhet ezzel a tevékenységformával sikerélményhez juttatni.

Minden munkajellegű tevékenységnél figyelembe kell venni a gyermek fejlettségi szintjét, teherbírását. Az önpróbálkozás mellett a munkafogásokat is meg kell mutatni. A tevékenységek során az adott szituációnak megfelelő beszélgetés ösztönzi a gyermeket a felnőttel való közös munkálkodásra, az önállóságra. Ügyelni kell arra, hogy a tevékenységek során a kisebb gyermek önállóságra törekvését a nagyobb gyermek segítőkészsége ne nyomja el.

Önkiszolgálása során a gyermek gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, amelyek az egyéb munkajellegű tevékenységek végzésére alkalmassá teszik.

Megbecsüli saját és mások munkáját. Kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésére való igénye, felelősségtudata alakul. Az együttműködés érzelmi élménye a közösség iránti igényét alapozza. Megtalálja helyét a csoportban, a közösség hasznos tagjává válik. A segítségnyújtás igénye alakul. Óvja, védi, gondozza a környezetében lévő növényeket, kisállatokat, alapozódik a másról való gondoskodás igénye.

Nevelői feladatok

- Óvónői segítséggel a gyermek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, a munkavégzéshez szükséges attitűdöket, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.
- A tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- A gyermekek játékosan sajátítják el a munkavégzéshez szükséges készségeket, aktív tevékenységként tervezzük.

- A munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés és eközben a munka eredményének elismerése, megláttatása és megóvása
- A gyermeki kipróbálási vágy sokrétű kielégítése, kezdeményező készségének formálása.
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjét figyelembe vevő mindig konkrét értékelés.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- A munkajellegű tevékenységek gyakorlása során alakuljon ki kitartásuk, önállóságuk, kötelességtudatuk, a megkezdett tevékenység befejezésére való igényük.
- Fejlődjön önbizalmuk, önértékelésük, feladattudatuk.
- Alakuljon ki bennük a segítségnyújtás igénye.
- Szerezzenek örömet önmaguknak, társaiknak és a felnőtteknek.

6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

6.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A) Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI):

Intézményünk nem nevel SNI-s gyermekeket. (az Alapító okiratában foglaltak szerint)

B) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)

Célunk, a gyermek harmonikus fejlődésének biztosítása.

Ezt támogatva fontosnak tartjuk, hogy a gyermek az általa elért eredményeit, próbálkozásait értékelő, őt magát teljesen elfogadó környezetben nevelkedjen.

Feladataink a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekkel:

- az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- az alkalmazkodó képességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése.
- egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- a gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- a szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

C) Kiemelten tehetséges gyermek

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. az óvodás korú gyerekeknél tehetségre irányuló hajlamról, a tehetség megmutatkozásának kezdeti jeleiről beszélhetünk (művészi és pszicho-motoros képességek, zenei képességek, rajzkészség, stb.).

A tehetséges gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus, stb.
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás)

Feladataink

- a tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a fejlődési naplóban
- segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- a tehetséges gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék)
- komplexitás, az egész személyiség fejlesztése
- folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- a fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére

- A rugalmas beiskolázás lehetőség az óvodapedagógus és a szülő számára, hogy a gyermek életkorán túl az egyéni képességeit, fejlettségi szintjét figyelembe véve kezdhesse meg az iskolai tanulmányait, vagy maradhasson tovább az óvodában.
- A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata, a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH).

(A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint)

6.2.1. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Óvodánk különböző szociális háttérrel rendelkező gyermekek számára biztosítja nevelő tevékenységét. A gyermekek közösségi életre nevelésének egyik alapkritériuma, hogy megtanulják elfogadni önmagukat és tőlük különböző társaikat isten ajándékaként.

Erre a csoportban dolgozó felnőttek adnak példát számukra. minden pedagógus a saját csoportjában részt vesz a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, mérséklésében, illetve lehetőség szerinti megszüntetésében.

Célunk, a veszélyeztető okok felderítését követően, pedagógiai eszközökkel – kiemelt szerető figyelmesség a hátrányos helyzetű gyermek felé; beszélgetés a szülővel; családlátogatás - törekedni a káros hatások ellensúlyozására, esetleg megszüntetésére. a pedagógusok szükség esetén konzultálnak a gyermekvédelmi felelőssel vagy a pedagógiai szakszolgálat pedagógusaival és a gyermek érdekében megfelelő intézkedéseket szerveznek.

A hátrányos helyzetből adódó mentális, szociális vagy értelmi állapotot a fejlődési naplóban rögzítik a pedagógusok és a retardáció mértékétől függően együttműködve a pedagógiai szakszolgálat szakpedagógusaival, fejlesztési tervet dolgoznak ki. ennek eredményességét a pedagógusok folyamatos ellenőrzése kíséri.

A tanköteles kor elérésekor a pedagógusok saját tapasztalatuk alapján, a gyermekkel való foglalkozásokból levont következtetések és a szülővel való megbeszélés eredményeként döntési javaslatot tesznek az iskolába lépésről; szükség esetén kérhetik a pedagógiai szakszolgálat vagy a szakértői bizottság segítségét.

6.2.2. A gyermekek veszélyeztetettségének felmérése

A gyermekek óvodába kerülésével megismerjük családjaikat, a szociális hátterüket, a gyermekek fejlettségét, szokásait. megfigyelés, beszélgetés, esetenként családlátogatás útján tudjuk felmérni az őket hátrányba szorító, illetve veszélyhelyzetet előidéző körülményeket.

A gyermekek veszélyeztettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet
- családon kívüli környezet

A csoportok pedagógusai végzik ezeket a megfigyeléseket, probléma esetén az óvoda gyermekvédelmi felelősével konzultálnak a segítségadás lehetőségeiről.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermekek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe vesszük az életkoron túl a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét is.

Az iskolakezdésnek testi, lelki, értelmi és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanulás megkezdéséhez;

A testi érettség szintje:

- A gyermek eléri vagy már túl is jut az első alakváltozáson. testarányai megváltoznak, megkezdődik a fogváltás
- Teljesítőképességük növekszik, mozgásuk összerendezettebbé, megfelelő ritmusúvá válik
- teste arányos, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordinációja
- Kialakul a finommotoros koordináció olyan mértéke, amely az írástanulás alapjául szolgál
- Mozdulását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan képes irányítani
- Mozduláskoordinációja fejlettségi szintje megfelelő.

A lelki érettség szintje:

- Nyitott, érdeklődő az iskolába lépéssel kapcsolatban
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, szűkebb és tágabb környezetéről
- Mások beszédét végig tudja hallgatni
- Mások számára érthetően és folyamatosan kommunikál
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait

Az értelmi fejlettség szintje

- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakulóban van fogalmi gondolkodása
- Értelmi fejlődésének jellemzőjeként képessé válik a csoportosításra, kategorizálásra, a relációk felismerésére, tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek
- Pontosabbá válik érzékelése, észlelése, megfigyelőképessége
- Megjelenik a szándékos figyelem, növekszik tartalma, terjedelme
- A képi megfigyelőképesség és emlékezet mellett kialakul a megtartó szóbeli emlékezet
- A téri tájékozódás óvodáskor végén történő intenzív fejlődésének eredményeképp kialakul a térben való pontos eligazodás a téri irányok helyes észlelése, a testséma kialakulása
- Ismeri teljes nevét, lakcímét, szülei nevét és foglalkozását, testvérei nevét valamint szűkebb lakóhelyét
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hangerejű és sebességű beszéd
- Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot

A szociális érettség szintje:

- Ismeri azokat a szabályokat, elvárásokat, melyek lehetővé teszik számára –kedvező iskolai légkörben- egy közösség életébe való beilleszkedést
- A gyermek készen áll elfogadására,
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermektársaival egyaránt.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- Tudja fegyelmezni önmagát, egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni
- Kialakult szabálytudata.
- Feladattudata kialakulóban van, egyre eredményesebben –szükség szerint kreatívan - oldja meg feladatait
- tud önállóan dolgozni, várakozik, ha szükséges

Óvodánk saját, a pedagógiai programunkhoz harmonikusan igazodó vizsgálatot dolgozott ki, amellyel a gyermekek iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintjét saját környezetükben ismerhetjük meg.

8. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

*„A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú,
hogy érezze, nemcsak szeretik,
hanem olyannak szeretik amilyen.”
(Hermann Alice)*

A gyermeki személyiséget tisztelet elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.

Óvodánk, mint katolikus óvoda, a családi szellemiségre épít. Módszere a prevenció, melynek belső tartalma a szeretet és a bizalom. E módszer a nevelő állandó jelenlétét kívánja. Az együttlét vidám bensőséges légkörében biztosítja a gyermek sokoldalú és harmonikus fejlődését. Az igazi jelenlét közös tevékenységre, játékra, párbeszédre motivál. A gyermek ezeken keresztül tapasztalja meg a személyre irányuló tiszteletet, szeretetet, megbecsülést.

Óvodánk pedagógiai programja ennek szellemében a gyermek szeretetére és védelmére irányul.

A gyermeknek joga, hogy a nevelési intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék, óvodai életrendjét pihenő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

A GYERMEKVÉDELEMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

Intézményünk a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével fogalmazta meg gyermekvédelmi tevékenységét.

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. EMMI Rendelet
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. Kormányrendelet

A gyermek- és ifjúságvédelem célja:

Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, melyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztetik, valamint a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések biztosítása.

A katolikus óvoda - mint a köznevelési intézményhálózat első lépcsőfoka - működésének és tevékenységének irányultsága, hogy a rábízott gyermekek személyiségét teljes mivoltában alakítsa és megalapozza bennük a teljes emberi élet méltóságának tudását.

Intézményünkben a gyermekvédelmi munkát megbízás alapján a gyermekvédelmi felelős végzi.

A gyermekvédelmi felelős gyermekekkel kapcsolatos feladatai

A gyermekvédelmi felelős minden esetben a gyermekek érdekeit képviseli, és kapcsolatot tart fenn:

- a pedagógiai szakszolgálattal,
- az óvoda orvosával,
- az óvoda védőnőjével,
- a logopédussal,
- a gyermekjóléti szolgálattal,
- társadalmi szervekkel
- rendszeresen konzultál, kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, az intézményvezetővel, a gyermekjóléti szolgálattal, esetmegbeszéléseket szervez.
- a gyermekvédelmi felelős az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket, ügyel a balesetvédelemre.
- segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját, balesetmegelőzését.
- évente gyermekvédelmi programot készít, bővíti gyermekvédelmi ismereteit.
- családlátogatásokat, fogadóórákat szervez.
- megszervezi és lebonyolítja a támogatásokat.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:

- az óvodások száma összesen
- ebből veszélyeztetettek száma
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma (BTM, HH, HHH, Kiemelten tehetséges)
- három- vagy többgyermekes családban élők száma

A gyermekvédelmi felelős évente felméréseket végez a gyermekek családi helyzetéről, hátrányosságáról, illetve veszélyeztetettségéről. Munkatervet készít az aktuális feladatokról és azok ütemezéséről.

A hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekkel kapcsolatosan:

- felveszi a kapcsolatot a pedagógusokkal
- a hátrányos helyzet típusának ismerete alapján javaslatot tesz a további teendőkre
- alkalmi megfigyeléseket végez a csoportokban
- hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetén, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket
- tanácsadással szolgál a szülőknek és a pedagógusoknak
- számba veszi a szociális ellátásokat
- esetenként közös családlátogatásokat végez a pedagógusokkal

A veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatosan:

- a pedagógusok közreműködésével felméri a veszélyeztetett gyermekeket, majd nyilvántartást készít róluk.
- A veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése alapján folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálattal.
- alkalmi megfigyeléseket végez a csoportokban, folyamatosan tájékozódik az eredményekről, hiányosságokról
- tanácsadással szolgál a szülőknek, pedagógusoknak
- számba veszi a szociális ellátásokat
- esetenként közös családlátogatásokat végez a pedagógusokkal
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező esetén értesíteni kell a gyermekjóléti szolgálatot, illetve a gyámügyi előadót.

Az óvoda házirendjében határoztuk meg azokat az óvó- védő előírásokat, amelyeket a gyermekeknek és szüleiknek az óvodában tartózkodás során be kell tartaniuk.

A családok közötti információáramlással, a segítő kapcsolatok felvételével is támogatja az óvoda a rászoruló családokat.

Óvodánkban mindig magas volt a nagycsaládokból érkező gyermekek száma. Ezeknél a gyermekeknél az anyagi veszélyeztettség mellett a személyes kötődés hiánya, az időhiány, az elhanyagoltság is veszélyeztető tényező lehet.

A szülőkkel való hivatalos kapcsolattartási formákon kívül, mint például a szülői értekezletek, fogadóórák, családlátogatások – pedagógusaink a rendszeres személyes beszélgetésekre is fordítanak figyelmet. A mindennapos kapcsolattartás növeli a szülők biztonságérzetét, hogy gyermekük jó helyen van, figyelnek rá.

A problémákkal küzdő családokat állandóan figyelemmel kísérjük. Minden alkalmat megragadunk a segítségnyújtás érdekében.

A gyermekvédelmi munkában, a felmérésekben, a megfigyelésekben minden óvónő részt vesz.

Gyermekvédelmi munkánk része a szépség, a jóság iránti érzékenységet felébreszteni a gyermekekben.

Azt valljuk, hogy ingerszegény környezetben éppen olyan jogfosztott a kisgyermek, mintha élelemben szenvedne szűkséget, nem volna ruhája, nem tudná kialudni magát, vagy nem jutna jó levegőhöz.

Célunk:

Biztonságos, egészséges környezet kialakítása

A gyermekek fejlettségének megfelelő életrend biztosítása

Prevenció során a gyermekek fejlődését akadályozó, veszélyeztető okok feltárása és lehetőség szerinti megszüntetése.

**9. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ
SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZ
ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE**

Az óvoda helyiségei

- ❖ Csoportszoba – 3 (mindegyik galériával rendelkezik)
- ❖ Étkező – 1
- ❖ Tornaszoba – 1
(kisebb átrendezéssel az étkezővel azonos helyiségben)
- ❖ Sószoza - Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba – 1
- ❖ Óvodavezetői iroda – 1
- ❖ Gazdasági iroda – 1
- ❖ Nevelőtestületi szoba – 1
- ❖ Gyermeköltöző – 1 (a három csoportnak közösen)
- ❖ Gyermekmosdó, WC – gyermekcsoportonként 3+1
(melyek csoportszobákból nyílnak)
- ❖ Játszóudvar – 3 (1 külső udvar is)
- ❖ Melegítőkonyha – 1
- ❖ Szertár – 2
- ❖ Kazánház – 2
- ❖ Felnőtt öltöző – 2
- ❖ Felnőtt mosdó – zuhanyzó – 2
- ❖ Játszó udvar 2

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke

I. HELYISÉGEK

<i>eszközök, felszerelések</i>	<i>mennyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
csoportszoba	3	
tornaszoba	1	
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	
játszóudvar	2	
óvodavezetői iroda	1	
gazdasági vezetői iroda	1	
nevelőtestületi szoba	1	
elkülönítő szoba (orvosi szoba)	1	
gyermeköltöző	1	
gyermekmosdó, wc	4	
kiszolgálóhelyiségek		
felnőtt öltöző	2	
melegítőkonyha	1	
tálaló-mosogató	1	
felnőtt mosdó	2	
felnőtt wc	3	
mosléktároló	1	
egyéb raktár	1	
szertár	1	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

<i>eszközök, felszerelések</i>	<i>mennyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
1. csoportszoba	3	
óvodai fektető	60	
gyermekszék	125	
gyermekasztal	25	
fényvédő függöny	18	
szőnyeg	9	
játéktartó szekrény vagy polc	9	
fektetőtároló	3	
élősarok állvány	3	
hőmérő	3	
óvodapedagógusi asztal		a nevelői szobában
felnőttszék	3	a többi szék a nevelői szobában
eszköz-előkészítő asztal	3	
textiltároló szekrény	1	külön
edény- és evőeszköz-tároló szekrény	1	étkezőben
szeméttartó	3	
2.tornaszoba	1	az étkezővel közös
tornapad	4	
tornaszőnyeg	2	
bordásfal	4	
óvodai többfunkciós mászó készlet	1	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyermek egyidejű foglalkoztatásához megfelelő számban	

3. logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba

a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközökkel

nevelési programban foglaltak szerint

tükör 2

asztal 2

szék 3

két gyermek, egy felnőtt

szőnyeg 1

4. játszóudvar

kerti asztal 1

kerti pad 8

babaház 3

udvari homokozó 3

takaróháló 3

a homokozó használaton kívüli lefedéséhez

mozgáskultúrát,
mozgásfejlődést segítő,
mozgásigényt kielégítő
eszközök 8

5. óvodavezetői iroda

íróasztal és szék 1-1

tárgyalóasztal 1

a nevelői szobában

szék 2

telefon 1

könyvszekrény 2

iratszekrény 1

6.gazdasági iroda

asztal 1

szék 2

iratszekrény 2

zárható

számítógépasztal és szék	1-1	
írógép	1	
telefon/fax	1	közös vonal
számítógép,	1	
nyomtató	2	
7. nevelőtestületi szoba		

fiókos asztal	1	nagy asztal
---------------	---	-------------

szék	8	
könyvtári dokumentum	580	

könyvszekrény		
tükör	1	
mosdókagyló	1	külön

8. orvosi szoba/ elkülönítő szoba		rendelet előírásai szerint
--------------------------------------	--	----------------------------

9. gyermeköltöző

öltözőszekrény öltözőpad	75	
--------------------------	----	--

10. gyermekmosdó, wc	11	
----------------------	----	--

törülközőtartó	3	
----------------	---	--

falitükör	12	
-----------	----	--

hőmérő	3	
--------	---	--

fogmosó pohártartó	3	
--------------------	---	--

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

<i>eszközök, felszerelések</i>	<i>menyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
--------------------------------	-------------------------	-------------------

egyéni tisztálkodószerek	80	fésű, fogkefe, fogmosópohár
--------------------------	----	-----------------------------

tisztálkodófelszerelések	12	körömkefe, szappantartó
--------------------------	----	-------------------------

fésűtartó	csopontonként 3	
-----------	-----------------	--

törülköző	260	
-----------	-----	--

abrosz	25	
--------	----	--

takaró ágyneműhuzat, lepedő		a szülők kérésére minden gyermeknek otthonról hozzák
--------------------------------	--	---

IV. A FELNŐTTEK MUNKAÉVGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

<i>eszközök, felszerelések</i>	<i>mennyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
szennyesruha-tároló	1	
mosottruha-tároló	1	
mosógép (automata)	1	
vasaló	2	
vasalóállvány	1	
szárítóállvány	1	
takarítóeszközök	feladatoknak megfelelő számban	
kerti munkaeszközök, szerszámok	feladatoknak megfelelő számban	
hűtőgép	2	
porszívó	2	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

<i>eszközök, felszerelések</i>	<i>mennyiségi mutató</i>	<i>megjegyzés</i>
--------------------------------	--------------------------	-------------------

1. játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)

különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai
udvari eszközök	gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségben	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	

értelmi képességeket
(érzékelés, észlelés,
emlékezet, figyelem,
képzelet, gondolkodás)
és a kreativitást fejlesztő
anyagok, eszközök

gyermekcsoportonként a
gyermek 30%-ának
megfelelő mennyiségben

ábrázoló tevékenységet
fejlesztő (rajzolás, festés,
mintázás, építés,
képalakítás, kézimunka)
anyagok, eszközök

gyermekcsoportonként a
gyermeklétszámnak
megfelelően

a természeti-emberi-
tárgyi környezet
megismerését elősegítő
eszközök, anyagok

gyermekcsoportonként a
gyermeklétszám
figyelembevételével

munka jellegű
tevékenységek eszközei

gyermekcsoportonként a
gyermek 30%-ának
megfelelő mennyiségben

2. a nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

video (lejátszó)dvd 1-1

televízió 1

magnetofon 6

diavetítő 1

vetítővászon 1

hangszer
(pedagógusoknak) 1 zongora
hegedű, furulyák
megfelelő mennyiségben

hangszer (gyermekeknek)

egyéni fejlesztést
szolgáló speciális
felszerelések megfelelő mennyiségben

A Nevelési Program nem igényel a hagyományos óvodai berendezésen és eszközökön túl egyéb felszereléseket.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A gyermekek jogairól szóló nemzetközi egyezmény
A Magyar Népzene Tára
A Szent Margit Óvoda Nevelési programja
Augustinus, A.: Vallomások. Gondolat Bp. 1982
Az egyházi Törvénykönyv. Szt. István Társulat 1985
Az óvodai ábrázolás és kézimunka módszertana Tk. 1974
Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet
Az Óvodai Nevelés Országos alapprogramja 1996
Az óvodai nevelés programja 1989
Bartók Béla: Válogatott zenei írásai. Magyar Kórus 1984
Bence Bernadett: Történetek a szerepjáték fejlődéséről. Óvodai Nevelés 1987.5.sz.
Bettelheim, B.: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Gondolat 1985
Fabricius-Kovács Ferenc: Kommunikáció és anyanyelvi nevelés. OPI.1980
Falvai Károly: Ritmikus mozgás énekes játékok 1994
Faust Dezsőné: Néphagyományörző óvodai program, Gödöllő, 1997
Forrai Katalin: Ének az óvodában. Editio Musica 1993
Gerő Zsuzsa: A gyermekrajzok esztétikuma. Akad 1974
Grastyán Endre: A játék neurobilológiája (kézirat)
Haag, dr. Herbert: Bibliai Lexikon. Az apostoli Szentszék könyvkiadója 1989
Irányelvek a Katolikus óvodák számára Bp. KPSZTI 1998
Kodály Zoltán: Zene az óvodában
Kontra György dr: A fejlődő gyermek
Labanc Györgyi: Óvodások környezeti Nevelése Bp. 1998
Merei-Binét: Gyermeklélektan. Gondolat 1970
Mészáros Vincéné, Dr.: Bábjáték az óvodában 1975 OPI
Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan? Bp.OKI
Nyíri Tamás: Az ember társadalmi léte Bp.1984
Óvodavezetők Kézikönyve, Okker Okt.Iroda 1996
Propp, V. J.: A mese morfológiája. Gondolat 1975
Ranwez, Pierre: A kisgyermek vallási nevelése. Bp 1967
Rubinstein: Az általános pszichológia alapjai. Akad 1979
Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének-zene foglalkozások módszertana Nemzeti Tankönyvkiadó 1995
Tanquerey, A.: A tökéletes élet. Paris Roma 1932 (Nihil obstat 1932)
Terts István: A nyelvész szóra bírja a nyelvet Magvető
Újszövetségi Szentírás Szt. István Társulat Bp 1996
Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Sopron 1996
A Szent László Óvoda Jubileumi évkönyve 2008. 2013.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Szent László Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület egyhangúan (100%) elfogadta.

Dátum: Piliscsaba, 2013. 08. 24.

Aláírás: _____
Óvodavezető

A szülői közösség képviselői egyetértésüket nyilvánították.

Dátum: Piliscsaba, 2013. 08.26.

Aláírás: _____
SZK vezető

A fenntartó jóváhagyása:

Dátum: Budapest 2013. 08.30.

Aláírás: _____
Tartományfőnöknő

EGYETÉRTÉSI NYILATKOZAT

A Szent László Óvoda Pedagógiai Programjának felülvizsgált módosítását elfogadom, és pedagógiai munkámat a benne foglaltak szerint végzem.

Név

Aláírás

Balla Csilla

Farkas Éva

Manninger Gáborné

Malomvizi Krisztina

Móczár Ferencné

Rujderné Ciráki Sylvia

Szecsődiné Kupcsek Ilona

Piliscsaba, 2013. 08. 24.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A program felülvizsgálatát és a szükséges követő korrekciót a nevelőtestület elvégezte.

A Pedagógiai program korrekcióját a nevelőtestület 2016. 08.30-án tartott értekezletén 100%-os arányban elfogadta.

A Pedagógiai Programot kiegészítette: Az egészségfejlesztési programmal
1. sz. melléklet

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE:

Határozatlan idejű

A pedagógiai program felülvizsgálata a hatályos törvények rendelkezései alapján történt.

Kelt: Piliscsaba, 2016.08.30.

.....

Óvodavezető

.....

Nevelőtestület képviselője

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

2016.

1.1 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS CÉLJA

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

1.2 AZ EGÉSZSÉG MEGHATÁROZÁSA

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

"Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya." Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartáselérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarati és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

1.3 EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS ÓVODÁSKORBAN

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszthető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarat, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Az egészség hármass (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése,
- d) a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

2.1 AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit pl. a mozgásigény kifejtését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Óvodánkban az étkezéseket kötött keretek között szervezzük. Az intézményben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Igyekezünk meggyőzni a szülőket, hogy töröljék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólaféléket, a chipset, édességet. Az étkezést biztosító konyha főz a táplálékallergiás gyermekekre is.

Az étkezés lebonyolítása az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladata. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is részt vesznek- életkori, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.

A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük.

Nem erőltetjük az ételt, de igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

Folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Feladataink:

- Kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- Az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához.
- Intenzív rágásra ösztönözni.
- Folyadék folyamatos biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően ismertetjük meg a gyermekeket a kanál, villa, kés helyes használatával
- Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára
- A szülőkkel a gyümölcs-napok szervezése.
- Tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében)
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk
- arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés)
- Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel: őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak, kóstolók és salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.
- Önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Ismerik a kulturált étkezés szokásait,
- Higiénikusan étkeznek,
- Szívesen kóstolnak meg új ízeket.
- Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.

2.2. TESTMOZGÁS, MINDENNAPOS TESTNEVELÉS

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A frissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll.

Hetente minden csoportban mozgás foglalkozást tartunk a tornateremben vagy a szabadban, amelyen elemi mozgásokat tanulnak és gyakorolnak a gyermekek, (mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás). A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások.

Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A vízzel való edzésre rendszeresen nincs lehetőségünk.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett tornafoglalkozások keretében prevenciós, fejlesztő tornagyakorlatok végzését tervezzük. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását szeretnénk javítani.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.

- Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás).
- Minél több alkalom biztosítsa a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgás-tevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.
- A mozgásos tevékenységet, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez méretezzük.
- Irányított mozgás heti egy alkalommal, különböző időkerettel.
- Edzési lehetőséget biztosítani a környezet, levegő, nap kihasználásával
- Megtervezni a helyet, időt, a mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori és egyéni sajátosságait.
- Időjárástól függően minél többet tartózkodunk a szabad levegőn (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem)
- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében.
- A mozgás utáni regenerálódás, pihenés biztosítsa.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Szeressenek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben.
- Örömként élnek meg a- közös (játékos, sportos) mozgást. Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyszlelésük összerendezett.
- Ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő eszközöket.
- Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, és természetes igényük a szabadban való mozgás.

2.3 A TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület

Ajánlott tevékenységek:

Beszélgetések-

- A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, stb. kapcsolatosan).
- A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazhatjuk:
Kirándulási élmények: napsütés, szabad levegő, madárdal,
- Élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, utazás,
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Beszélgetés arról, milyen lesznek, ha nagy lesznek: mi szeretnék lenni; (segíteni akarok másoknak, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni)
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan,
- hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).

2.4 A BÁNTALMAZÁS ÉS ERŐSZAK MEGELŐZÉSE

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben. Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket.

Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.

Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink

Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal,

Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

2.5 BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül. Elsősegély doboz kötelező minden óvodában. Felhívjuk a gyerekek figyelmét arra, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal sok baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások:

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük.

2.6. SZEMÉLYI HIGIÉNÉ

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést. Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket. A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk. Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.
-

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Észre veszik, ha piszkos a kezük, bőrük és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzélik.

- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát.

A gyermekeknek óvodánkban saját öltöző szekrényük van. Odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, mely megfelelő a méretű, nem akadályozza a láb mozgását.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása. Technikai fogások megtanítása (gombolás, kötés, cipzárázás, kifordítás, elejeháta, bal-jobb megkülönböztetése.)
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk. Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Teljesen önállóan öltöznek.
- Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.
- Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.
- Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat. Az óvodában kényelmes „alvós” ruhában alszanak a gyermekek, melyet a szülők hoznak. A szülők gondoskodnak az ágynemű, „pizsama” rendszeres mosásáról.

Feladataink:

Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend). A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani. A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: ima, éneklés, , mesélés elalvás előtt. Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást. A kényelmes alvás érdekében rászoktatjuk őket a kényelmes „alvós” ruha használatára. Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.
- Ismerik és betartják a szabályokat.
- Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

2.7. KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ

Katolikus óvodánk kiemelt feladata a teremtett világ szeretete óvása. A természet megvédését, a környezettudatos magatartást , az energiával való takarékoságot beemeljük óvodai nevelésünk kompetenciájába.

Feladataink:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.

- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása, csoportszobák szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.
- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.
- Az udvar tisztántartása, gondozása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel.
- A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

3. KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS

3.1 KAPCSOLAT A SZÜLŐKKEL

3.1.1 A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása.

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. a szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: írásos összefoglaló, szülői értekezlet, fogadó óra.

3.1.2 Szülői értekezletek, egészségügyi előadások

Negyedévenként csoport-szülői értekezleteket tartunk, amelyek megbeszélési anyagában a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása is szerepel.

3.2 EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ISKOLA-EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATTAL (ORVOSSAL, VÉDŐNŐVEL)

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendszerileg kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: a fejlődési lapok, anamnézis-feljegyzések áttanulmányozása, az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje.

4. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

Egészségfejlesztési programunk megvalósulásának értékelésénél ennek a keretrendszernek a kritériumait tartjuk mérvadónak.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében készítettük el. Az Egészségfejlesztési Programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik. A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul.

Óvodánkban a gyermek fejlődését a fejlődési naplóban vezetik óvodapedagógusaink. A gyermekekről félévente (félévkor és évvégén) az óvodapedagógusok szöveges értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzik le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést is.

A helyi egészségfejlesztési programot az óvodavezető készítette a nevelőtestület bevonásával.

Piliscsaba, 2016.08.30.

Móczár Ferencné

óvodavezető